

ODSJEK: SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

UTICAJ GLOBALIZACIJE NA MIGRANTSKU KRIZU – STUDIJA SLUČAJA BiH

-MASTER RAD-

Kandidat: Vedran Marić

Mentor: prof. dr. Valida Repovac Nikšić

Broj indeksa: 643/II-SPS

Sarajevo, siječanj, 2022. godine

SADRŽAJ

UVOD	1
1. METODOLOŠKI OKVIR RADA.....	3
1.1 Problem istraživanja	3
1.2 Predmet istraživanja.....	3
1.3 Ciljevi istraživanja	3
1.3.1 Naučni ciljevi istraživanja	3
1.3.2 Društveni cilj istraživanja.....	4
1.4 Hipoteze	4
1.4.1 Generalna hipoteza istraživanja	4
1.4.2 Posebne hipoteze istraživanja.....	4
1.5 Način istraživanja.....	5
1.6 Naučna i društvena opravdanost istraživanja	5
1.7 Vremensko i prostorno određenje istraživanja	5
1.8 Kategorijalni pojmovni sistem	5
2. STAZAMA GLOBALIZACIJE.....	10
2.1 Definicije globalizacije	10
2.2 Povijest globalizacije.....	11
2.3 Pozitivni aspekti globalizacije	12
2.4 Nedostatci globalizacije.....	14
3. PROŠLOST I SADAŠNJOST SVJETSKIH MIGRACIJA.....	16
3.1 Definicije migracija	16
3.2 Povijest migracija.....	17
3.3 Suvremene migracije.....	19
3.4 Migracije na području Balkana	21
4. MIGRANTSKA KRIZA – 2015. GODINA	23
4.1 Početak migrantske krize u Europi	23
4.1 Glavni razlozi migracijske krize u Europi	24
4.2 Sporazum iz Marakeša.....	26
4.3 Migrantska kriza u Europskoj Uniji.....	27
4.4 Migrantska kriza i politika Europske Unije	31
4.5 Balkanska migrantska ruta	33
5. MIGRANTSKA KRIZA U BOSNI I HERCEGOVINI	37

5.1 Suočavanje Bosne i Hercegovine sa migrantskom krizom	37
5.2 Život migranta u Bosni i Hercegovini.....	38
5.3 Ljudska prava izbjeglica tijekom boravka u BiH.....	39
5.4 Humanitarna i pravna pomoć međunarodnih i nevladinih organizacija	42
5.5. Na koji način Bosna i Hercegovina može odgovoriti na problem migrantske krize?	43
6. ISTRAŽIVANJE PROVEDENO MEĐU GRAĐANIMA BiH O ŽIVOTU MIGRANATA U BiH (ANKETA).....	45
7. GLOBALIZACIJA MIGRACIJA	54
7.1 Uticaj medija, tj. medijsko izvještavanje tijekom migrantske krize.....	54
7.2 Uticaj globalizacije na migrantsku krizu	57
8. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA.....	60
9. PRILOZI.....	62
10. SKRAĆENICE.....	63
11. LITERATURA.....	64

UVOD

Unazad dvije decenije svjedoci smo različitih kriza u svijetu. Globalna ekonomska kriza započela je u SAD-u u mjesecu augustu, 2007. godine. 15. septembra 2008. godine, američka investiciona banka Lehman Brother je zaprepastila najprije 25 000 svojih zaposlenih a onda i cijeli svijet kada je proglasila bankrot. „Preopterećena lošim paketima finansijskih instrumenata vezanih uz teško plative hipotekarne kredite i ostavljena na milost burzovnim mešetarima koji su još dva mjeseca prije nanjušili krv, uprava banke mogla je samo promatrati kako dionice jedne od najstarijih američkih finansijskih institucija tonu ispod najniže zamislive razine“.¹ Bio je to najveći stečaj u američkoj povijesti. Slom 150 godina stare banke prouzrokovao je ekonomsku krizu kakvu svijet nije vidio još od velike gospodarske krize u SAD-u koja je započela krajem 20-tih godina prošloga stoljeća i trajala jedno desetljeće.

Danas živimo doba interneta, doba globalnog sela. „Globalno selo danas je postala krilatica kojom se sugerira umreženost medijima, povezanost i međuovisnost svih dijelova svijeta, svih politika i načela opstanka“.² U davna vremena kada je neka imperija bila u krizi, npr. Egipat ili Rim ili neka druga sila, to nije doticalo nekoga u Kini ili Mongoliji jer su oni živjeli nekim drugim životima i u nekoj drugoj civilizaciji. Danas kada smo svi internetom povezani i kada je cijela planeta postala jedno Globalno selo, onda se kriza odražava u svakom kutku toga Globalnog sela.

Koliko je uticaj globalizacije danas značajan pokazuje nam i najrecentniji primjer migrantske krize koja je zahvatila cijeli svijet, područje Balkana, pa i našu državu, Bosnu i Hercegovinu. Migrantska kriza svoje početke ima u Arapskom proljeću, kada su stanovnici država na Bliskom Istoku pokrenuli revolucije u nadi da će njima i njihovom narodu biti bolje. Poznato nam je da su ratovi u Libiji i Siriji započeli 2011. godine a najveća ratna događanja odvijala su se 2012. godine, te nam ostaje nejasno zašto je izbjeglička kriza eskalirala tek 2015. godine. Nekontroliran priliv izbjeglica iz ratom zahvaćenih zemalja bio je veliki izazov za Europsku Uniju, čije su članice podržale prijedlog Komisije o preseljenju 22 000 izbjeglica, a

---

¹ <https://novac.jutarnji.hr/novac/aktualno/sto-se-promijenilo-od-bankrota-stoljeca-kada-je-cijeli-svijet-potonuo-u-ponor-recesije-7830282>; pristupljeno 20.03.2021. godine

² Alić S. (2008). Globalno selo. Sarajevo

nedugo nakon toga i dodatnih 35 000 izbjeglica, koje bi dobile azile za stanovanje u Europskim državama. Njemačka kancelarka Angela Merkel je otvoreno pozvala migrante da prihvate njenu zaštitu i da se osjećaju dobrodošlo. Nakon toga još nekoliko država Europske Unije izrazilo je dobrodošlicu državljanima Bliskog Istoka, koji po dolasku dobivaju smještaj i materijalna prava. To je potaknulo mnoštvo populacije iz Arapskih zemalja da potraže svoju sreću i bolji život u Europi. Izbjeglice za svoje odredište uzimaju države Zapadne Europe i žele na različite načine doći do istih.

Zbog prevelikog broja migranata u dolasku, većinom mlađih muških osoba, dolazi do velikih problema u transportnim rutama, a jedna takva ruta je prolazila te i dalje prolazi i kroz Bosnu i Hercegovinu. „Zemlje na Balkanskoj ruti (Turska, Grčka, Makedonija, Srbija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Slovenija), bez obzira bile članice ili aspirantice za članstvo u EU, u nedostatku smjernica i jasnih politika na razini Europske unije izazovu su pristupile svaka na različit način, u pogledu provedbe misije omogućavanja prolaza migranata prema zapadnoj Europi“.³ Od 2016. godine broj izbjeglica u Bosni i Hercegovini je u konstantom porastu, da bi početkom 2018. godine taj broj dosegao svoj vrhunac, te su postojeći smještajni kapaciteti u kratkom vremenskom roku bili popunjeni.

Migrantska situacija se u kratkom vremenu pretvorila u sigurnosni problem. Svemu tome naročito je uticao požar u prihvatnom centru Lipa, te masovne tuče u prihvatnom centru u Blažuju. Najizraženiji problemi su neadekvatni uvjeti za smještaj migranta, hladnoća, nedostatak hrane i lijekova, rastuće nezadovoljstvo lokalne zajednice, te narušeni odnosi između stranih organizacija koje pružaju pomoć migrantima i bosanskohercegovačke vlasti. Iz navedenog možemo zaključiti da su ljudi u pokretu, potpuno nedužni, postali meta političkih razmirica u Bosni i Hercegovini, te ću na tu temu provesti istraživanje uz pomoć metode ispitivanja – ankete.

---

³ Mikac R., Dragović F. (2017). Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed, Zagreb

1. METODOLOŠKI OKVIR RADA

1.1 Problem istraživanja

Svjesni smo da danas živimo u globaliziranom svijetu i da smo povezani sa svakim dijelom svijeta u svakome trenutku. Nedavno smo svjedočili i početku migrantske krize na Bliskom Istoku koja je u vrlo kratko vrijeme dospjela i do naših krajeva i naše države, te napravila sigurnosni problem i dovela do humanitarne krize. Na osnovu tih činjenica, problemsko pitanje ovoga magistarskog rada glasil bi: „Da li globalizacija doista utiče na migracije?“

1.2 Predmet istraživanja

Istraživanja se općenito odnosi na načine na koje globalizacija utiče na migracije. Preciznije rečeno, na koje načine globalni problem u kratko vrijeme postaje lokalni, te kako se Bosna i Hercegovina nosi sa izazovom migracija.

1.3 Ciljevi istraživanja

Prof. dr. Dževad Termiz u svome djelu „Metodologija društvenih nauka“ objašnjava ulogu ciljeva istraživanja: “Svako istraživanje ima kao opći cilj sticanje naučnog saznanja određenog obima i nivoa, te istovremeno, po općem konceptu i ideologiji nauke, svaka naučna djelatnost treba da bude usmjerena na dobrobit ljudi.”⁴

1.3.1 Naučni ciljevi istraživanja

Naučni cilj ovog istraživanja jeste da na osnovu adekvatne literature koja se bavi problematikom globalizacije i migracija, te prijašnjih istraživanja na slične teme, da odgovor na koji način globalizacija utiče na migrantsku krizu u svijetu, te migrantsku krizu u Bosni i Hercegovini.

---

⁴ Termiz Dž. (2004). Metodologija društvenih nauka. Sarajevo. str. 220

1.3.2 Društveni cilj istraživanja

Društveni ciljevi ovog istraživanja odnosit će se na informiranje cjelokupnog društva o tome kako globalizacija utiče na migrantsku krizu, te ovaj rad može pridonijeti novim znanjima i korisnim informacijama budućim čitateljima o spomenutoj problematici.

1.4 Hipoteze

Hipotezama predstavljamo pretpostavke s kojima započinjemo istraživanje, te ih iskazujemo u obliku stavova tj. sudova. Kako prof. dr. Dževad Termiz navodi: „U projektu istraživanja hipoteze su izvedene iz predmeta, ciljeva i formulacije problema i čine sistem koji je korelativan, recipročan i srazmjern predmetu i ciljevima istraživanja“.⁵

1.4.1 Generalna hipoteza istraživanja: Proces globalizacije utiče na brže kretanje ljudi, kapitala i roba preko nacionalnih granica i na taj način doprinosi i širenju migrantske krize u svijetu, pa i u Bosni i Hercegovini.

1.4.2 Posebne hipoteze istraživanja

1. U današnjem globaliziranom svijetu, sve više ljudi u svijetu je povezano, te to uvelike olakšava današnje migriranje.
2. Recentna migrantska kriza jedan je od najkompleksnijih događaja koje je zadesilo i naše okruženje.
3. Migranti mijenjaju svoje mjesto stanovanja zbog potrage za boljim životom.
4. Zbog kulturne, rasne, jezične različitosti, migranti se često smatraju nepoželjnim u europskim državama.
5. Zakašnjele reakcije državne vlasti dovele su do toga da migranti nemaju adekvatne uvjete za život u Bosni i Hercegovini.
6. Mediji zbog svoje neobjektivnosti i čestog negativnog izvještavanja kreiraju kontraefekt u problematici migrantske krize.

---

⁵ Termiz Dž. (2004). Metodologija društvenih nauka. Sarajevo. str. 226

1.5 Način istraživanja

Za način istraživanja ovog magistarskog rada korištena je metoda promatranja, metoda analize (sadržaja) dokumenata te metoda ispitivanja tj. anketa.

1.6 Naučna i društvena opravdanost istraživanja

Uticaj globalizacije igra sve veću ulogu, i odnosi se na mnoge probleme i krize koje se događaju u svijetu. Migrantska kriza je jedan od najvećih problema cjelokupne Europe, Europske Unije, pa i Bosne i Hercegovine i u njoj jasno vidimo kakva je danas uloga globalizacije. Trenutna problematika i svakodnevno čitanje ali i osobno doživljavanje migrantske krize me navelo da izradim magistarski rad na ovu temu.

1.7 Vremensko i prostorno određenje istraživanja

Istraživanje je izvršeno od 1.3.2021. godine do 15.09.2021. godine, a podatci su se odnosili na uticaj migrantske krize na Bosnu i Hercegovinu. Tako da se istraživanje sprovelo na teritoriji Bosne i Hercegovine. Anketa je sprovedena pomoću alata „Google Forms“, gdje su ispitanici, koji su odabrani nasumično, dobili izrađenu anketu putem web linka, te su odmah mogli pristupiti popunjavanju ankete. Pomoću izrađene ankete, ukupno je 82 ispitanika dalo svoje mišljenje o migrantskoj krizi na teritoriji Bosne i Hercegovine, a rezultati će biti prikazani u magistarskom radu uz pomoć grafikona te jasno prezentirani.

1.8 Kategorijalni pojmovni sistem

Globalizacija: Za uvod možemo reći da je globalizacija posljedica otvaranja globalnog gospodarstva i istodobnog povećanja trgovine među državama. Drugim riječima, kada zemlje koje su do sada bile zatvorene za trgovinu i strana ulaganja otvore svoja gospodarstva i postanu globalne, rezultat je sve veća međusobna povezanost i integracija svjetskih gospodarstava. Jedan od najpoznatijih sociologa, Anthony Giddens u svome djelu „Posljedice modernosti“ definira globalizaciju kao intenzifikaciju društvenih odnosa na svjetskom planu, koja povezuje dva udaljena mjesta na takav način da lokalna zbivanja određuju događaji koji

su se odigrali kilometrima daleko.⁶ Dražen Šimleša u svome djelu „Četvrti svjetski rat – globalni napad na život“, navodi: „Globalizacija je proces (ili skupina procesa) koji uključuje transformaciju u prostornoj organizaciji socijalnih odnosa i transakcija – određenih u terminima njihovog opsega, jačine, brzine i utjecaja – generirajući transkontinentalno i međuregionalno kretanje, mreže aktivnosti, interakcije i upotrebe moći“. ⁷ U ekonomskom smislu globalizacija je nezaustavljiva prilagodba tržišta, država i novih tehnologija, u do sada ne zabilježenom omjeru, što je omogućilo pojedincima, državama i korporacijama da svoje aktivnosti prošire kroz svijet, duže, brže i jeftinije nego ikada do sada. Globalizacija je višeznačni fenomen koji obuhvaća ne samo ekonomiju, već i druga područja studija, uključujući politiku i sociologiju. Po Giddensu, „globalizacija se odnosi na činjenicu da sve više živimo u „jednom svijetu“, u kome naši postupci imaju posljedice po druge, a svjetski problemi imaju posljedice po nas same.“⁸ Ključna dimenzija globalizacije je brzi porast prekograničnog prometa, počevši od financija i trgovine, ali i investicija, proizvodnje, te ideja, ideologija, i znanja o demokratskom i ekonomskom upravljanju, kulturi i sve većoj ulozi medija. Povećanje trgovine, medija i komunikacija pojačavaju migracijske veze i to potvrđuje da su migracije jedan oblik razmjene, ljudi, materijalnih, ekonomskih ili kulturnih dobara. Možemo reći da globalizacija zbija sve, zgušnjavajući vrijeme i prostor. Ona podrazumijeva internacionalizaciju tržišta, novu međunarodnu podjelu rada, migracije sa juga prema sjeveru, i stvara novu takmičarsku atmosferu koja ubrzava ove i mnoge druge procese, pretvarajući države u agense globaliziranog svijeta.

Migracija: Iako je migracija stara koliko i samo čovječanstvo, teorije o migraciji su poprilično nove. U ranijoj ljudskoj povijesti, osim ekološkog uzroka, migracije su uzrokovali i faktori poput ratova, osvajanja, prevlasti jedne grupe nad drugom, te se prve migracije mogu smatrati kao prisilne. Migraciju najjednostavnije možemo definirati kao kretanje ljudi s jednog mjesta na drugo. Milan Mesić u svojoj knjizi „Međunarodne migracije – Tokovi i teorije“ pri definiranju pojma migracije navodi da „Svaka migracija uključuje kretanje, ali svako kretanje nije migracija“.⁹ Velika većina današnjih kretanja stanovništva još uvijek je unutarnja i odvija se u siromašnim zemljama s visokim stopama rasta stanovništva te migracijama koje se

---

⁶ Giddens A. (1998). Posljedice modernosti. Beograd. str. 69

⁷ Šimleša D. (2006). Četvrti svjetski rat – globalni napad na život. Zagreb

⁸ Giddens A. (2003). Sociologija. Beograd. str. 80.

⁹ Mesić M. (2002). Međunarodne migracije – tokovi i teorije. Zagreb. str. 241

odvijaju iz ruralnih u urbane krajeve. Otprilike 3% ukupne svjetske populacije rođeno je izvan zemlje u kojoj trenutno živi, no sa sigurnošću možemo reći da je učinak daleko veći nego što ovaj postotak sugerira. Međunarodne migracije ne dotiču se samo života migrantske populacije, već utječu i na život ne-migrantske populacije. Migracije mogu biti trajne, privremene ili sezonske i one se dešavaju iz različitih razloga. Jednom kada ljudi odluče prijeći granice i naseliti se u drugim zemljama, njihov lični život i život njihovih porodica koje će ostaviti, duboko će se promijeniti, ne samo ekonomski, već i socijalno i kulturno. Neki se ljudi odluče za migraciju iz raznoraznih razloga, npr. netko se preseli u drugu zemlju kako bi poboljšao svoje mogućnosti za karijeru, no danas sve više ljudi su prisiljeni migrirati, najčešće zbog gladi te zbog rata u svojim domovinama. Stoga, možemo reći da se sve migracije odvijaju zbog potrage za boljim životom.

Migrantska kriza: Ratni sukobi i različite katastrofe glavni su pokretači prisilnog raseljavanja. Neriješeni sukobi i stalne napetosti u mnogim zemljama, zajedno s nedostatkom rješenja tijekom godina doveli su do dugotrajnog raseljavanja sve većeg broja ljudi. Raseljavanje remeti ljudske izgleda za zapošljavanje i egzistenciju. Niz faktora, poput socijalno-ekonomskih uvjeta zemlje domaćina, zakonodavstva i politika oko zaštite izbjeglica i prava na rad, kao i druga praktična pitanja posreduju u sposobnosti ljudi za pristup tržištu rada i dostojanstvenim poslovima. U državama domaćinima, radnici migranti i izbjeglice osjetljivi su na deficite dostojanstvenog rada, jer su često koncentrirani u niskokvalificiranom neformalnom zapošljavanju ili nedovoljno reguliranim sektorima, koje karakteriziraju nesigurni uvjeti. Krhkost ili kriza u zemljama domaćinima također mogu utjecati na iskustva izbjeglica i radnika migranata, te potencijalno povećavajući diskriminacijski tretman. To ponekad može dovesti do neopravdanog gubitka posla ili protjerivanja, bez obzira na pravni status migranata.

Migrant: Na međunarodnoj razini ne postoji univerzalno prihvaćena definicija „migranta“. Milan Mesić u svojoj knjizi „Međunarodne migracije – tokovi i teorije“ citirao je Shyrocka koji pojam migrant definira kao „Selitelj koji mijenja političko područje svog uobičajenog prebivanja“.¹⁰ Pod pojmom migrant obično se podrazumijevalo da obuhvata sve slučajeve kada je odluku o migraciji slobodno donijela dotična osoba iz razloga "osobne pogodnosti" i

---

¹⁰ Mesić M. (2002). Međunarodne migracije – tokovi i teorije. Zagreb. str. 245

bez intervencije drugih čimbenika; stoga se to odnosilo na ljude i članove obitelji koji su prelazili u druge zemlje ili regije kako bi poboljšali svoje materijalne ili socijalne uvjete i poboljšali izgled za bolji život sebe i svoje obitelji. Podrijetlo migranta najčešće je definirano njegovom zemljom rođenja. Ujedinjeni narodi definiraju migranta kao pojedinca koji je boravio u njemu stranoj državi duže od jedne godine, bez obzira na uzroke, dobrovoljno ili prisilno. Također migrantom nazivamo nekog tko je napustio svoj dom, a nema novi. Migranti često nemaju posjede sa sobom i ne znaju gdje će se konačno nastaniti te oni nastavljaju uživati zaštitu svoje vlade čak i kada se nalaze u inozemstvu. Po mnogima pojam migrant i izbjeglica predstavlja isto, no je li to zapravo tako? Prema podacima Ujedinjenih naroda tj. Konvencije o statusu izbjeglica, "izbjeglica" je osoba koja je „zahvaljujući dobro utemeljenom strahu od progona iz rasnih razloga, vjerskih, nacionalnih, zbog pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili zbog političkih mišljenja, nalazi se izvan matične zemlje nacionalnosti i nije ili ne može iskoristiti zaštitu svoje zemlje. Međutim, što predstavlja pojam "migranta" manje je definirano. Međunarodna organizacija za migracije definira migranta kao i svakog pojedinca koji se preselio na međunarodnu granicu, bez obzira na namjeru tj. da se preselio samovoljno.

Ljudska prava: Ljudska prava su prava svojstvena svim ljudskim bićima. Samim svojim rođenjem svaki čovjek na svijetu dobije svoju slobodu i ljudska prava. U današnje vrijeme, kada govorimo o ljudskim pravima, pozivamo se na dobro poznatu Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima koja je rezultat iskustva Drugog svjetskog rata. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima najvažniji je dokument u povijesti ljudskih prava. Sastavljen je od strane predstavnika različitog pravnog i kulturnog porijekla iz svih područja svijeta, a deklaraciju je zvanično proglasila Generalna skupština Ujedinjenih nacija u Parizu 10. prosinca 1948. godine. 1945. godine, osnovana je međunarodna organizacija pod nazivom, Ujedinjeni narodi (UN) i trenutno je sačinjena od 193 države članice. To je organizacija koja je zadužena za poduzimanje akcija u vezi sa problemima s kojima se suočava čovječanstvo u 21. stoljeću. Mir i sigurnost, klimatske promjene, održivi razvoj, ljudska prava, razoružanje, terorizam, humanitarne i zdravstvene vanredne situacije, ravnopravnost spolova, upravljanje, proizvodnja hrane i još mnogo toga su samo neki od problema s kojima se susreće ova organizacija. Također Aneks 6 Ustava BiH proglašava Sporazum o ljudskim pravima u gdje će se svim osobama na području BiH osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Azil: Problem izbjeglica, tj. tražitelja azila dolazi nam nakon Drugog svjetskog rata kada su se brojne raseljene osobe brojale u milijunima te je postalo jasno da je potrebno stvoriti sustav njihove zaštite i na taj način ih zaštititi i pružiti im priliku za nastavak normalnog života. Riječ azil dolazi od grčke riječi *asylia* što znači nepovredivost, sklonište, zaštita, sigurnosti. U „Leksikonu sigurnosti“ objašnjenje pojma „azil“ glasi: „Azil je pravo svake države da na teritoriji pod svojom suverennošću pruži utočište, zaštitu, sigurnost stranim državljanima zbog političkog ili krivičnog progona (bespravno, neopravdano optuženih) u njihovoj zemlji i da odbije njihovo izručenje na zahtjev države progonjenog lica.“¹¹ Pravo na azil je jedno od temeljnih ljudskih prava a određeno je Općom deklaracijom o pravima čovjeka. Azil gotovo nikada ne dobiju osobe koje prihvatna država smatra prijetnjom po nju samu i po njene stanovnike. Također azil često ne dobiju niti ekonomski migranti, koji su u državi samo radi svoje financijske koristi te osobe koje često mijenjaju svoju državu prebivališta. Autorica Sara Kaurin, u svome tekstu „Azil u suvremenom međunarodnom pravu,“ navodi: “Atentat se, u međunarodnom pravu, ne smatra političkim zločinom već običnim kaznenim djelom koje bi bilo zaprekom za odobravanjem zahtjeva za azil.“¹² Poznato nam je više vrsta azila: teritorijalni (politički ili unutrašnji), vjerski azil, pomorski azil, diplomatski (vanjski) azil te druge vrste azila. Autori, Beridan, Tomić, Kreso, u knjizi „Leksikon sigurnosti“ navode slijedeće: “Država koja daje utočište može to učiniti i na stranoj teritoriji – u stranom obalskom moru, u zgradi svog diplomatskog ili konzularnog predstavništva ili na svom ratnom brodu.“¹³

---

¹¹ Beridan I., Tomić I., Kreso M. (2001). Leksikon sigurnosti. Sarajevo. str. 35

¹² Kaurin S. (2014). Azil u suvremenom međunarodnom pravu. Zagreb

¹³ Beridan I., Tomić I., Kreso M. (2001.) Leksikon sigurnosti. Sarajevo. str. 35

2. STAZAMA GLOBALIZACIJE

2.1 Definicije globalizacije

Veliki broj istraživanja je sprovedeno u cilju opisivanja pojma globalizacije. Prema izvještaju OECD-a (Organisation for Economic Co-operation and Development - Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj) izraz „globalizacija“ odnosi se na dinamični i višedimenzionalni proces ekonomske integracije unutar zemlje i može se objasniti činjenicom da nacionalni resursi postaju sve više i više internacionalno mobilni.¹⁴ Nadalje, globalizacija se već dugo koristi za opisivanje porasta međunarodnih financijskih tržišta i različitih tržišta roba i usluga. Postoje uglavnom tri sile koje doprinose procesu globalizacije a to su: liberalizacija kretanja kapitala, otvaranje globalnih tržišta za trgovinu i ulaganja te sve veću upotrebu informacionih i komunikacijskih tehnologija. Vlade i međunarodne organizacije također su igrale vrlo važnu ulogu u procesu globalizacije svjetske ekonomije. U svome znanstvenom radu, Milan Mesić navodi slijedeće: „Za svoje zagovornike globalizacija upravo polazi od nadnacionalnih sila i mehanizama. Ona implicira višu razinu organizacije – takvu na kojoj se odvojeni nacionalni entiteti sami rastvaraju, tako da se sve glavne političke i ekonomske odluke imaju u krajnjoj liniji transmitirati globalno.“¹⁵

Globalizacija se odnosi na činjenicu da se više ljudi na velikim udaljenostima povezuje na više načina i na različite načine, te pomaže rađanju ekonomije koja je bliža klasičnom modelu kapitalizma, gdje se sve više radi o gladi za novcem i moći, i gdje se u mnogo slučajeva pomaže bogatima a odmaže siromašnima. U tom slučaju pojedinci slijede svoje interese u svjetlu dostupnih informacija, relativno bez vladinih i zemljopisnih prepreka. Također pomaže u stvaranju društva koje je bliže modelu kakav su nekad zamišljali liberalni politički teoretičari, u kojem je moć sve više u rukama pojedinaca, a ne vlada, i u kojem su ljudi slobodni, u razumnim granicama svojih mogućnosti. Najkraće rečeno, globalizacija opisuje proces kojim su se nacionalne i regionalne ekonomije, društva i kulture blisko povezale kroz globalne mrežu trgovine, komunikacija, imigracije i prijevoza. „Globalizacija“ je postala moderna riječ tijekom posljednja dva desetljeća. Nagli rast razmijene roba, profita, te pojavom novih tehnoloških izuma i komunikacijskih veza, doveo je ovaj pojam u svakodnevnu

---

¹⁴ <https://www.oecd.org/corruption/managingglobalisationandtheroleoftheoecd.htm> - Pristupljeno 08.07.2021.

¹⁵ Mesić M. (2002). Globalizacija, nove države i novi migranti. Zagreb

upotrebu. U novijoj prošlosti globalizacija je često bila prvenstveno usmjerena na strane svijeta, poput trgovine, izravnih stranih ulaganja i međunarodnih tokova kapitala, dok u novije vrijeme pojam je proširen tako da uključuje širi spektar područja i aktivnosti poput kulture, medija, tehnologije, socioloških, kulturnih, političkih, pa čak i bioloških čimbenika, gdje za najočitiji i najsvježiji primjer imamo klimatske promjene.

2.2 Povijest globalizacije

Pojam „globalizacija“ koristi se za opis nedavnog razdoblja u međunarodnim gospodarskim aktivnostima koje je započelo s kraja 1980-ih godina. Ipak, globalizacija se događa već dugo. Mnogi znanstvenici ukazuju na Europu 16-og stoljeća kao početak globalizacije. Europljani su uspostavili svjetske trgovinske veze pod svojim uvjetima, donijeli svoju kulturu u različite regije, naseljavajući golema područja te su definirali načine po kojima su različiti narodi trebali međusobno komunicirati. Također, pojedini znanstvenici tvrde da je osvajanje Carstava kroz povijest rezultiralo razmjenom ideja, miješanjem kultura i ljudi. Nemoguće je točno dokazati stvarni početak procesa globalizacije. Pojedini stručnjaci, poput Fredrica Jamesona tvrde da globalizacija ovisi o tehnologiji i politici te da je u povijesti, tehnologija bila najvažnija sila za otvaranje granica.¹⁶ 1800-ih godina, širenje parobroda i hladnjaka, širenje željezničkih pruga i izum telegrafa potaknuli su globalizaciju. Nakon toga to je bio brodski kontejner, zatim izumi fiksne telefonije, izum računala i mobitela a odnedavno i Internet, omogućujući razmjenu misli, informacija i usluga u tren oka. Zanimljivo, prvi transatlantski kabel položen je 1866. godine. To je bio najvažniji čimbenik u posljednjih 200 godina, koji se tiče tržišta kapitala i to se smatra kao jedan od začetaka procesa globalizacije.¹⁷

Kako doc. dr. sc. Rasim Muratović navodi u „Zborniku radova – Identitet i globalizacija“: Neki od izazova koji prate proces globalizacije bili su i još uvijek su predmet ozbiljnih analiza i javnih rasprava. Te analize i javne rasprave tiču se, prije svega, procesa migracija, širenja opasnih zaraznih bolesti i klimatske promjene.¹⁸ Često bi se zapitao, kada je globalizacija

---

¹⁶ Jameson F. (2000). Globalizacija i politička strategija. Zagreb

¹⁷ <https://zrnoznanja.com/transatlantski-kabl-kako-je-postavljen-prvi-kabl-po-dnu-okeana/> - pristupljeno 20.07.2021. godine u 16:09

¹⁸ Zbornik radova (2008). Identitet i Globalizacija. Zenica. str. 32

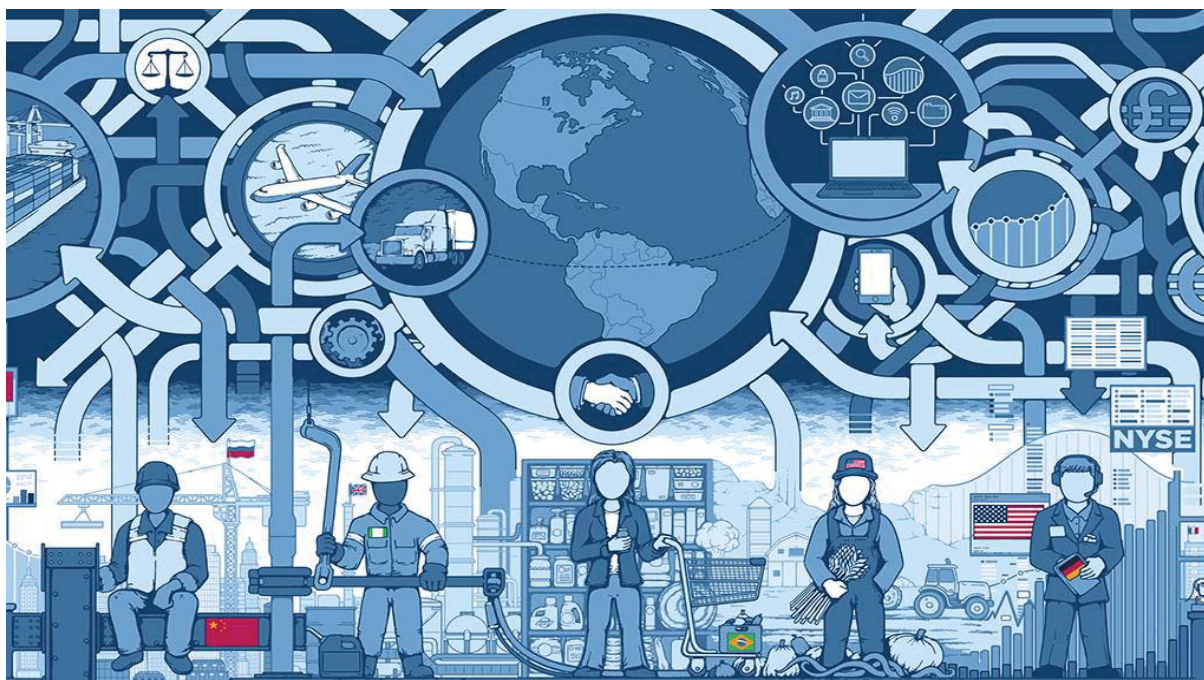
postala dovoljno napredna da je počela uticati na ukupni životni standard i raspodjelu prihoda, na promjene cijena mnogih životnih faktora i životnog standarda i izazivajući preraspodjelu resursa unutar nacionalnih gospodarstava? Mnoga istraživanja pokazuju da je globalizacija dovoljno napredovala početkom 19. stoljeća te možemo reći da je globalizacija velikih razmjera započela kada su milijuni ljudi imigrirali, trgovina se uvelike proširila, a nove norme i organizacije došle su upravljati međunarodnim dobrima. Također, u posljednjim su se stoljećima trgovina, ekonomija i komunikacije izuzetno razvile te globalizirano društvo nudi složeni sustav mnogih faktora koji dovode mnoga tržišta, kulture i ljude u sve veću međusobnu povezanost. Kroz mnoge radove i mnoge tekstove, uočio sam da se termin „globalizacija“ jako često koristi kao sinonim za učvršćivanje i neprestano širenje američke dominacije u cijelom svijetu. Pod pojmom „američka dominacija“ podrazumijeva se uticaj Amerike izvan prostora Sjedinjenih Američkih Država, na način da utječu na kulturu drugih država, bilo to preko svoje kuhinje, tehnologije ili poslovne prakse.

2.3 Pozitivni aspekti globalizacije

Globalizacija se često promatra kao globalna „vesternizacija“. Po tom pitanju postoji veliko neslaganje među mnogim zagovornicima i protivnicima. Oni koji optimistično gledaju na globalizaciju vide je kao veličanstven doprinos zapadne civilizacije svijetu. Iz suprotne perspektive, dominacija Zapada je ponekad viđena kao nastavak zapadnog imperijalizma. Prema tom gledištu, savremeni kapitalizam, vođen pohlepnim i grabežljivim zapadnim zemljama u Europi i Sjevernoj Americi, uspostavio je pravila trgovačkih i poslovnih odnosa koja ne služe interesima siromašnijih zemalja u svijetu. Zapravo, ništa od ovoga nije istina. Tijekom tisuća godina, globalizacija je doprinosila napretku svijeta putem putovanja, trgovine, migracija, širenja uticaja kulture i širenja znanja i razumijevanja (uključujući i tehnologiju). Ti su globalni međusobni odnosi često bili vrlo produktivni u napretku različitih zemalja.¹⁹ Čak i unatoč nedavnoj globalnoj financijskoj krizi, pojavi globalne pandemije COVID 19, gotovo sve zemlje još uvijek prihvaćaju načela međunarodne trgovine i ulaganja. Naravno, mnogi žele uživati u blagodatima globalizacije, ali koliko god je to moguće, sada se žele i izolirati od njezinih negativnih strana, što je u današnje vrijeme, vrlo teško pa gotovo i nemoguće u pojedinim situacijama.

---

¹⁹ https://www.researchgate.net/publication/228145552_Gendered_Aspects_of_Globalization/ - Pristupljeno 30.07.2021. godine u 18:55

Izvor: <https://www.piiie.com/microsites/globalization/what-is-globalization>

Globalizacija je imala mnogo benefita koje su doprinijele zemljama u razvoju. Zemlje u razvoju koje su mogle sudjelovati u globalizaciji, imale su veće stope rasta od razvijenih zemalja. Globalizacija je povećala aktivnost izravnih stranih ulaganja i multinacionalnih poduzeća u nekim zemljama u razvoju, te je donijela dinamičke koristi, poput pristupa kapitalu, tehnologiji i upravljačkim postupcima te proizvodnim tehnikama. Također je pružila mogućnost nekim zemljama u razvoju da povećaju proizvodnju, što je dio kritičnog puta prema razvoju. Općenito, strane investicije i aktivnosti multinacionalnih poduzeća dovele su nezaposlene u proizvodnju te dovele da zemlje imaju profit od izvoza i uvoza roba i materijala. Još jedna od prednosti globalizacije jest takozvani „odljev mozгова“ iz siromašnih u visokorazvijene zemlje. Tu se radi o obrazovanim osobama, najprije fakultetski obrazovanim ljudima, doktorima, inženjerima i ostalim visokokvalificiranim kadrovima, koji odlaze za boljim životom i većim životnim standardom, a zemlje domaćini dobiju obrazovanog čovjeka, u kojeg nije uložila ništa, a dobila je mnogo. Također, i sami smo svjedoci odlazaka ljudi sa naših prostora, naših najbližnjih pa i nas samih, u potrazi za boljim životom, najčešće putujući ka zapadu. U današnje doba, uz naprednu tehnologiju, prijevozna sredstva, benefite koje nam je donijela Europska Unija, promjena životne sredine nikome ne predstavlja veliki problem ili smetnju.

Autori Kandžija i Host u svome znanstvenom radu su se dotakli procesa globalizacije. „Globalizacija također ima vrlo pozitivne učinke u ograničavanju nacionalnog upravljanja i politika. Nacionalna autonomija često se koristi za provođenje lošeg upravljanja i politika. Izloženost međunarodnoj trgovini te sudjelovanje u međunarodnoj suradnji institucija, sprječavaju loše vladino upravljanje. Za primjer možemo uzeti stvaranje Europske monetarne unije, koja je postavila prijeko potrebnu disciplinu na lošu nacionalnu monetarnu politiku.“²⁰ Iako su svi dijelovi svijeta zahvaćeni globalizacijom, punu snagu promjene osjeća relativno mali broj zemalja s višim i srednjim prihodom. Velika većina gospodarstava još uvijek je samo djelomično ugrađena u globalni sustav. Iako ih to donekle izolira od rizika turbulencija povezanih s nestabilnim kratkoročnim tokovima kapitala, također sprječava ove zemlje da iskoriste resurse, energiju i ideje svojstvene globalizaciji.

2.4 Nedostatci globalizacije

Stupanj do kojeg se zemlje snalaze u procesu globalizacije uvelike varira. U industrijaliziranim zemljama i u zemljama u razvoju skeptici dovode u pitanje koristi i gubitke globalizacije. Veliki dio literature o globalizaciji upućuje na to da su procesi globalizacije neravnomjerni i nejednaki. Iskustvo globalizacije razlikuje se između zemalja u razvoju i razvijenih zemalja, pa čak i među zemljama u razvoju. Nedostaci globalizacije uglavnom se koncentriraju na ulogu globalizacije u društvu i njezinu refleksiju na bogatstvo, kulturu, vrijednosti i tradicije ljudi, kao i na okoliš. Mnogo puta, globalizacija je smatrana štetnom te rizičnom zbog poticanja nejednakosti u svijetu, umjesto da to bude obrnuto. Razine nejednakosti mogle su se smanjiti uvođenjem novih tehnologija i ulaganjem stranog kapitala u zemlje u razvoju. Zanimljivo je da u razvijenim zemljama, baš i ne vjeruju globalizaciji jer se boje se da to poslodavcima često omogućuje premještanje poslova na jeftinija mjesta. Također izloženost zemlje međunarodnoj trgovini i općenito svjetskim tržištima utječe na raspodjelu prihoda unutar zemlje.

Zanimljivo viđenje globalizacije dao je Ivan Karlić u svom članku „Dvoznačnost fenomena globalizacije“: „Nadilaženje takve izoliranosti, koja nije samo ekonomska nego i društvena i politička, današnjem se svijetu snažno nameće, jer se proces globalizacije nalazi u rukama

---

²⁰ Kandžija V. Host A. (2001). Europski monetarni sustav. Rijeka

relativno maloga broja moćnika koji su svijetu nametnuli svoju volju i diktiraju pravila igre snagom svoje ekonomske i vojne moći, a da nad njima uopće više nitko nema nikakve kontrole. To se odnosi prije svega na Svjetsku trgovinsku organizaciju (WTO) sa njezinim pratećim agencijama, na Međunarodni monetarni fond (IMF) i na tehnološki izvanredno opremljene vojne snage.²¹

Napomenuo bih kao negativnu stranu fenomena globalizacije i trenutnu situaciju sa pandemijom Corona Virus – COVID19, gdje smo svjedoci svakodnevnih situacija koju se događaju oko nas. Najjednostavniji primjer vidimo u putovanjima, poslovnim ili turističkim, gdje virus širimo nevjerojatnom brzinom diljem cijelog svijeta. Zbog toga, virus koji je nastao na drugom kraju svijeta, u jako kratko vrijeme promjeni živote ljudi na cijeloj planeti.

Što se tiče proizvodnje i trgovine, sve više dominiraju transnacionalne korporacije koje koriste mogućnosti koje pruža globalizacija u svoju vlastitu korist, i bez mnogo obzira prema dugoročnim razvojnim ciljevima pojedinih zemalja. Ima i onih koji se boje da pretjerana usredotočenost na materijalni napredak prijeti održivosti razvoja i kulturnim temeljima društava. Okoliš se nepovratno degradira, „kulturni kapital“ gubi se kao rezultat početne konsolidacije ukusa, uvjerenja i kulturnih obilježja.

---

²¹ Karlić I. (2008). Dvoznačnost fenomena globalizacije. Zagreb

3. PROŠLOST I SADAŠNJOST SVJETSKIH MIGRACIJA

3.1 Definicije migracija

Migracije predstavljaju mehaničko kretanje stanovništva. Najčešće kažemo da migracije predstavljaju kretanje stanovništva iz jednog mjesta u drugo mjesto radi promjene stalnog ili privremenog mjesta boravka ili mjesta stanovanja. Migracije se vezuju za vertikalnu pokretljivost jer se ljudi obično sele u potrazi za boljim životom, boljim načinom života kako u ekonomskom, društvenom ili političkom pogledu. Postoje i prisilne migracije koje se vezuju za ratove, protjerivanje ili za ekološke katastrofe a te ljude poznajemo kao „izbjeglice“. Međunarodna organizacija za migracije je pojma migracija definirala kao: „Selidba osobe ili skupine osoba bilo preko međunarodne granice bilo unutar neke države. To je kretanje naroda koje obuhvaća svaki oblik selidbe ljudi, bez obzira na dužinu, oblik i uzroke; također obuhvaća migracije izbjeglica, raseljenih osoba, ekonomskih migranata i osoba koje se sele zbog drugih razloga, među ostalim spajanja obitelji.“²² „Svaka migracije uključuje kretanje, ali svako kretanje nije migracija“.²³ Možemo reći da termin „migracija“ upotrebljavamo kada opisujemo kretanje osobe ili grupe ljudi unutar državnog prostora ili preko međunarodnih granica. To je pokret stanovništva, koji obuhvaća bilo koju vrstu kretanje ljudi, bez obzira na duljinu, sastav ili njihov konačni cilj. U knjizi „Leksikon sigurnosti“ autori su pojam migracija definirali ovako: „(lat. Migrare - seliti) Trajna promjena mjesta boravka pojedinaca ili društvenih grupa, seljenje, seoba“.²⁴

Sociolog Anthony Giddens u svojoj knjizi „Sociologija“ migraciju definira kao kretanja ljudi u neku zemlju da bi se tamo nastanili a da je emigracija proces u kojem ljudi odlaze iz zemlje da bi se nastanili u nekoj drugoj, te se kombiniraju da bi proizveli globalne obrasce migracije, povezujući zemlje porijekla i zemlje odredišta.²⁵ Autori Mikac i Dragović u svome radu „Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed“ nas upoznaju da se migracije događaju većinom u 3 oblika i to:“(1) Zakonite ili slobodne migracije pojedinaca koji po

---

²² https://historia-europa.ep.eu/sites/default/files/Discover/EducatorsTeachers/ActivitiesForYourClassroom/migr-introduction_hr.pdf ;pristupljeno 31.07.2021.god u 18:41 sati

²³ Mesić M. (2002). Međunarodne migracije – Tokovi i teorije. Zagreb

²⁴ Beridan I., Tomić I., Kreso M.(2001). Leksikon sigurnosti. Sarajevo. str.211

²⁵ Giddens A. (2003). Sociologija . Beograd. str. 274.

vlastitoj volji i u okviru postojećih zakona mijenjaju državu svoga prebivališta ili boravišta; (2) prisilne migracije, kad ljudi bježe ili kao pojedinci u strahu ispred progona ili masovno zbog straha pred kršenjem ljudskih prava ili humanitarnog prava te drugih okolnosti koje su prouzrokovane različitim konfliktima ili katastrofama; (3) nezakonite migracije, koje uključuju nedopuštene prelaskе granica te nedopušteni ulazak odnosno boravak u drugoj državi"²⁶ Prof. Dr. Duško Vejnović u naučnom radu „Migrantska kriza i njene refleksije po bezbednost Republike Srpske i BiH“ navodi: „Migracije su složeni globalni problem koji utiče na sve zemlje, odnosno, zemlje porekla, tranzita ili odredišta i postale su nužnim i sastavnim delom života miliona ljudi, te obrazaca i stilova ponašanja u novim, nepoznatim etnikumima i etnicitetima“.²⁷

3.2 Povijest migracija

Ljudi često misle na migraciju kao na noviji fenomen. Međutim, migracije su obilježje ljudskog postojanja već stoljećima. Ljudi su uvijek migrirali na razne načine, u skupinama ili kao pojedinci u potrazi za slobodom od rata i sukoba, za bijeg od gladi i siromaštva, za pronalaženje novih ekonomskih mogućnosti i zaposlenja, za bijeg od vjerske netrpeljivosti ili političke represije, pa čak i zbog trgovine i putovanja na nova mjesta.

Migracije unutar Europe dogodile su se tijekom modernog razdoblja jer su vjerske skupine poput Židova nastojale izbjeći progon i iz ekonomskih razloga dok su poljoprivrednici migrirali kako bi pronašli posao u novonastalim industrijama. Sezonska ili kružna migracija, što je izraz za ljude koji odlaze u drugu zemlju, a zatim se svake godine vraćaju kući, bila je rutinski faktor u životu radnika tijekom 17. i 18. stoljeća.

Afrika također ima bogatu povijest kretanja stanovništva koja prethodi kolonijalnom razdoblju. To je uključivalo sezonske ili kružne migracije radi lova, poljoprivrede ili stočarstva, migracije u potrazi za boljom sigurnošću i egzistencijom, za bijeg od prirodnih katastrofa i ratovanja, za trgovinu ali i za hodočašće. Trgovina je uvijek igrala važnu ulogu u mobilnosti ljudi u Aziji. Arapski i kineski trgovci putovali su dobro uspostavljenim morskim

---

²⁶ Mikac R., Dragović F. (2017). Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed. Zagreb. str.137

²⁷ Vejnović D. (2017). Migrantska kriza i njene refleksije po bezbednost Republike Srpske i BiH. Banja Luka. str. 314

putovima do Malajskog poluotoka te indonezijskog i filipinskog ostrva. Također su postojali dobro uspostavljeni trgovački putovi između Indije, Arapskog poluotoka i Zapadne Afrike.

Nakon europske kolonizacije Sjeverne i Južne Amerike (kao i Australije i Novog Zelanda) došlo je do velikih migracija ljudi iz Europe koji su se trajno nastanili u tim regijama. Europska kolonizacija Amerike započela je 1500. godine i ubrzano se razvijala tijekom 18. i početka 19. stoljeća. Različite europske zemlje, uključujući Britaniju, Španjolsku, Portugal, Njemačku, Nizozemsku i Francusku, promicale su naseljavanje svojih državljana u inozemstvo. Ta je migracija pomogla uspostaviti hegemoniju Europe nad velikim dijelovima svijeta. Zabilježeni su i slučajevi gdje su europski doseljenici često donosili nove bolesti autohtonim zajednicama u koloniziranim regijama, koje su desetkovale autohtono stanovništvo. Vojni pohodi i rast doseljeničkih zajednica rezultirali su time da su lokalne zajednice izgubile vlasništvo i pristup svojoj zemlji.

Trgovina robljem bila je jedna od najvećih masovnih migracija radne snage u ljudskoj povijesti. „Prvi brod s zarobljenicima otplovio je iz Afrike u Zapadnu Indiju 1550. godine kako bi zadovoljio potrebu za intenzivnim poljskim radom na plantažama šećera i duhana u vlasništvu bijelih doseljenika. Procjenjuje se da je preko 10 milijuna Afrikanaca nasilno odvedeno iz zapadne Afrike u Ameriku kao robovi, od kojih su mnogi umrli tijekom putovanja.“²⁸ „Danas se procjenjuje da oko 40 milijuna ljudi u Americi i na Karibima potječe od robova.“²⁹ Početkom 18. stoljeća, Britanija je postala vodeća svjetska sila u trgovini robljem. Nedavna studija o vlasništvu robova u Britaniji procijenila je da je čak jedna petina bogatih Britanaca cijelo ili dio svog bogatstva crpila iz robovlasništva. Velika trgovina robljem u Africi prestala je krajem 19. stoljeća. Tijekom 19. stoljeća svi su oblici ropstva ukinuti zakonodavstvom u različitim zemljama Europe, Amerike i kolonija. 1834. godine , stupio je na snagu britanski Zakon o ukidanju ropstva, kojim je ukinuto ropstvo u većem dijelu britanskog carstva.

---

²⁸ http://www.ff-eizdavastvo.ba/Books/SerialPubl/Radovi_FF_Historija_2014.pdf - pristupljeno 05.08.2021. u 15:22 sati

²⁹ <https://www.vecernji.hr/vijesti/prisilno-premjesteno-12-milijuna-afrikanaca-1026180> - pristupljeno 05.08.2021. u 15:45 sati

Što se novije povijest tiče od 1970-ih, raznolikost zemalja odlazaka i dolazaka drastično se promijenila. Osim tradicionalnih zemalja primatelja imigracija u Americi, Zapadnoj Europi te Australiji i Novom Zelandu, niz drugih zemalja privlači sve veću populaciju migranata. To uključuje zemlje koje su povijesno bile emigracijske nacije, poput Italije, Španjolske i Portugala. Osim toga, eskalacija cijena nafte i gospodarski procvat u zaljevskoj regiji doveli su do masovnog useljavanja u te zemlje radi podmirivanja potražnje za radnom snagom, iako većina toga nije stalna migracija. Također je zabilježen porast migracije radne snage u novo industrijalizirane zemlje Azije, poput Tajlanda, Malezije, Hong Konga i Singapura, iz siromašnijih zemalja Azije, poput Burme i Bangladeša. Sociolog Giddens u svojoj knjizi „Sociologija“ navodi slijedeće: „Procjenjuje se da je, 1990. godine, u svijetu bilo više od 80 miliona migranata, od kojih su 20 miliona činile izbjeglice. Taj broj ostao je relativno nepromijenjen do prvih godina 21. Vijeka, kada dolazi do velikih migracijskih kretanja, što je navelo neke naučnike da ovaj vijek označe „vijekom migracija“.³⁰

Što se tiče migracijskih kretanja na području Bosne i Hercegovine u novijoj povijesti, dogodile su se u prvoj polovini 1990-tih godina. To su uglavnom bile prisilne migracije koje su se događale zbog tadašnjih ratnih zbivanja u Bosni i Hercegovini, te je u periodu 1991-1995, državu napustilo više od milion stanovnika, koji su život nastavili u drugim zemljama.

3.3 Suvremene migracije

Posljednjih desetljeća, nakon Hladnog rata i pada Berlinskog zida, te posebno u zadnjih par godina, jačanje ukupne mobilnosti stanovništva evidentno je na lokalnim, regionalnim, nacionalnim i globalnim razmjerima, te je postala vrlo važan faktor u odnosima između vlada zbog izravnih i neizravnih učinaka na gospodarstva, demografiju i svakodnevni život. Danas se moramo bez imalo oklijevanja složiti da je međunarodna migracija postala ključni dio našeg globalnog života. Poput trgovine, financija, klimatskih promjena i pitanja okoliša, migracija je zasigurno dobila globalne dimenzije. Osim toga, dolazi do promjena u veličini i smjeru migracija, njihovih strukturnih karakteristika i povećanje broja odlučujućih čimbenika i posljedica, što utječe na složenost ove pojave. Važno je istaknuti pojavu novih oblika

---

³⁰ Giddens A. (2003). Sociologija. Beograd. str. 274.

migracija kao posljedicu sve intenzivnijeg tempa globalizacije, koja je sastavni dio migracije. Ukupan broj migranata u svijetu u prva dva desetljeća 21. stoljeća dosegao je najviše vrijednost u povijesti i iznosi oko milijardu, sa sve većim i stalnim povećanjem udjela ukupnog stanovništva. To znači da je jedna od svakih sedam osoba na svijetu promijenila mjesto prebivališta, bilo u vlastitoj zemlji (oko 700 milijuna internih migranata) ili preselio u drugu zemlju (244 milijuna međunarodnih migranata). Stoga nije teško zaključiti da svi mi na neki način postajemo migranti. Također, broj ilegalnih migranata nedavno je dosegao najveći broj. Procjene pokazuju da će broj migranata nastaviti rasti, broj migranata koji bježe zbog ratom zahvaćenim država te u skorije vrijeme, broj klimatskih migranata, osoba koje su napustile svoje domove zbog promjena u okolišu. Zato je od presudne važnosti prije svega pravilno razumijevanje migracija i zatim stvoriti korake prema najboljim rješenjima u rješavanju problema uzrokovanih kretanjem stanovništva te stvoriti odgovarajuću migracijsku politiku.

Jedan od problema zbog kojih se danas mnogi ljudi odlučuju na bijeg iz svoje domovine jeste ekonomska nejednakost. Ekonomska nejednakost odnosi se na nejednakost bogatstva, prihoda, potrošnje ili drugih ekonomskih razlika unutar ili između društava. Određeni stupanj ekonomske nejednakosti može utjecati na rad i ulaganje u ljudski ili društveni kapital te poticanje rasta i društvenog napretka. Međutim, imamo mnogo primjera koji pokazuju da su visoke razine nejednakost unutar zemalja ometa produktivnost i doprinosi društvenim problemima. Uloge vlada bile su usmjerene ka smanjenju ekonomske nejednakosti i poticanju društvene mobilnosti. U kojoj mjeri je ekonomska nejednakost u zemljama primateljicama i pošiljateljicama ovisi o nizu čimbenika. Jedan od njih je odabir migranata: tko ide, kamo i kada (npr. jesu li migranti muškarci ili žene, mladi ili stari, obrazovani ili nekvalificirani, bogati ili siromašni; idu li u regije u usponu ili u opadanju; dolaze li u dobra ili loša vremena i koliko dugo planiraju ostati). Migracije mogu utjecati na plaće ili zaposlenje u zemljama slanja i primanja te migracije također mogu utjecati na vladine politike, kao što su politike preraspodjele i pristupa socijalnoj skrbi. Migracija može rezultirati tehnološkim prijenosom, trgovinom ili protokom kapitala. Milan Mesić je citirao sociologa, Charles Tilly-a koji je istaknuo tri faktora koja su bila odlučujuća za tokove migracija na velike razdaljine tijekom zadnjih nekoliko stoljeća a to su: „Mijenjanje geografske raspodjele mogućnosti zaposlenja, demografska neravnoteža – promjene regionalnih razlika u prirodnom prirastu, te djelovanje i

politike nacionalnih država, tj. pokretanje ratova, istjerivanje ili preseljavanje određenih etničkih grupa, kontroliranje migracija“.³¹

Pandemija COVID-19 koja je pogodila Europu i svijet početkom 2020. uzrokovala je mnogo smrtnih slučajeva i teške zdravstvene krize u brojnim zemljama. Također, pandemija je imala i mnogo uticaja na migrante, najviše na ekonomske migrante su zbog pandemijskih restrikcija, zabrane putovanja i uvođenja policijskog sata, koji zbog toga nisu mogli obavljati svoje poslove.³² Neki su bili primorani vratiti se u svoju domovinu nakon što su ostali bez posla.

3.4 Migracije na području Balkana

Završetkom Hladnog rata prestale su da postoje političke barijere koje su ograničavale emigracije i zemlje centralne i istočne Evrope, ponovo su mogle učestvovati u migracijskim kretanjima na Starom kontinentu. Došlo je do pojave novih tokova, veza i novih oblika pokretljivosti. Odavno nam je poznato da je cilj mnogih ljudi da se domognu zapada i zapadnjačkog načina života i njihovog životnog standarda no proces proširenja Europske unije sa 10 novih članica, koji je završen 2004. godine bio je veliki pokretač promjena. Najveće iseljavanje stanovništva bilo je uzrokovano ratovima, nasiljem ili protjerivanjem vjerskih ili etničkih grupa stanovništva od strane neke države i predstavljaju svakako najuočljivija i najveća pomjeranja ljudi u relativno kratkom vremenskom periodu. Velike promjene, uzrokovane ratovima 90-tih godina prošloga stoljeća, dogodile su se u strukturi stanovništva Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije i one predstavljaju najsvježije primjere koji su ostali u sjećanju naroda sa ovih prostora.

U knjizi „Migracije, krize i ratni sukobi na Balkanu s kraja 20. veka“, urednika Gorana Peneva ispričana je cijela hronologija iseljavanja stanovnika Balkana. Tom prilikom autor govori da su u prvim godinama sukoba, izbjeglice iz Bosne i Hercegovine najprije zaputile prema novim, susjednim državama: Srbiji i Hrvatskoj kao i prema evropskim zemljama: Njemačkoj, Švedskoj, Danskoj, Nizozemskoj. Iz Hrvatske, izbjeglice su se zaputile većim

---

³¹ Mesić M.(2002). Međunarodne migracije – tokovi i teorije. Zagreb. str. 29

³² <https://www.dw.com/bs/da-li-korona-ko%C4%8Di-migracije/av-57766031> pristupljeno 16.08.2021.god u 14:11

dijelom prema Srbiji, što je u skladu sa pretpostavkom o smjeru migracija Srba iz Hrvatske. Također, autor Penev navodi da su po završetku rata, primijećene velike migracije izbjeglica prema Bosni i Hercegovini. Druge zemlje prijema su zapadnoevropske (Njemačka, Nizozemska, Švedska) ili "nove" imigracijske zemlje (SAD, Kanada, Australija). Izbjeglice iz Srbije migriraju uglavnom ka državama zapadne Europe (Njemačkoj, Francuskoj, Austriji, Danskoj, Švedskoj, Nizozemskoj, Švicarskoj, Velikoj Britaniji), kao i prema dalekoj Australiji i Kanadi. Izbjeglice iz Slovenije, većinom su bili Srbi. Po zadobivanju nezavisnosti, njihov broj je neprekidno opadao, naročito poslije rata u Bosni i Hercegovini. Penev u svome djelu navodi da u Makedoniji, sukob slabog intenziteta iz 2001. godine između vlade i proalbanske gerile nije prouzrokovao pojavu većeg broja izbjeglica. Između 1995. i 1997, uočene su značajne migracije prema Italiji.³³

Područje Balkana kao i ostatak Europe pogodila je migrantska kriza 2015. godine, kada je većina izbjeglica ušla na te prostore iz ratom pogođenih zemalja, najviše Sirije, Afganistana i Iraka. Njihove krajnje destinacije su zemlje poput Njemačke, Austrije, Francuske i Skandinavske zemlje a Bosna i Hercegovina kao i ostale zemlje regije su njihov tranzitni put ka cilju.

---

³³ Penev G. (2011). Migracije, krize i ratni sukobi na Balkanu s kraja 20. veka. Beograd.

4. MIGRANTSKA KRIZA – 2015. GODINA

4.1 Početak migrantske krize u Europi

Počevši od 2011. godine pa do danas, pojavio se veliki broj izbjeglica koji su rezultat brojnih arapskih ustanaka koji su proširili nestabilnost i kaos na Bliskom Istoku. Događaji na ratom zahvaćenom području, kao i početak migrantske krize na Starom kontinentu koju je osjetila i Bosna i Hercegovina, ali i Europska unija, glavna je tema ovog magistarskog rada. Ratna dešavanja na Bliskom istoku, posljedice su, prije svega, interesa zapadnoeuropskih sila koje su imale svoje kolonije u užarenom pojasu, a kojima se sada na razne načine suprotstavljaju terorističke organizacije kao što su: Boko Haram, ISIL, Al Qaeda, Al Nusra i druge. Njihove najveće napade osjetili su državljani Sirije, Libije, Iraka i drugih država koje su se našle na njihovom udaru. Ekstremističke skupine svoj način financiranja imale su sa raznih strana. Pljačke banaka bili su jedan od prihoda ali i financiranje tih skupina od strane islamskih država, kontrola naftnih polja na sjeveru Sirije, te druge pljačke i ucjene.³⁴

Prema Izvješću Odjela za humanitarnu pomoć i civilnu zaštitu Europske Unije (ECHO), procjenjuje se da je 2015. godine u neku od 28 država članica EU-a uselilo ukupno 4,7 milijuna osoba.³⁵ Zbog svakodnevnog priljeva izbjeglica, nemoguće je doći do točnih podataka, ali danas je taj broj izbjeglica veći za pretpostavlja se 2-3 milijuna ljudi. Sirija je najveći izvor izbjeglica na svijetu, zatim slijede Afganistan, Irak, Libija, Pakistan itd. Europa je suočena sa velikim priljevom izbjeglica. te je od početka migrantske krize 2015. godine do sada primila više od 5.6 miliona zahtjeva za azil u usporedbi sa 630 000 za cijelu 2014. godinu.³⁶

Uzroci koji su doveli do migrantske krize 2015. godine su različiti. Najčešći razlog je bijeg od ratnih sukoba koji su pogodili građane nesretnih zemalja, zatim potraga za boljim životom, bijeg od terorizma, ekstremizma, nefunkcionalnih država, i slično. Najčešći tokovi migracija usmjerene su naravno prema visoko razvijenim zemljama koje nude razne pogodnosti i

---

³⁴ <https://www.dw.com/bs/tko-financira-skupinu-isis/a-17721078> pristupljeno 15.08.2021. godine u 12:55

³⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Archive:Statisti%C4%8Dki_podaci_o_migracijama_i_migrantnom_stanovni%C5%A1tvu&oldid=352131 / pristupljeno 15.08.2021. godine u 14:22 sati

³⁶ https://www.europarl.europa.eu/infographic/welcoming-europe/index_hr.html#filter=2020 / pristupljeno 15.08.2021. godine u 15:02 sati

ugodan život svojim stanovnicima. Naravno izbjeglicama sa Bliskog istoka, najpogodnije su države Zapadne Europe zbog blizine i prohodnosti migrantskih ruta.

Kraj 2014. i početak 2015. godine donio je nepredviđen priljev velikog broja izbjeglica, te su pojedine države označile upravo izbjeglice kao bitan faktor u kontekstu sigurnosnog stanja u državi. Autori rada „Migracijska i izbjeglička kriza – sigurnosni rizici za EU“, Tadić, Dragović, Tadić naveli su slijedeće: “ Može se ustvrditi da izbjeglička kriza nije samo stigla na vrata Republike Hrvatske i EU, nego je sa svim svojim rizicima koje nosi u cijelosti zahvatila ovo područje.”³⁷ Dolaskom velikog broja migranata također se nameću neka nova demokratska načela koja prevazilaze neke stare podjele i napetosti. Dragan Pešić je u svome radu „Utjecaj migrantske krize na terorizam u Evropi“ opisao migrantsku krizu:

„Posmatrano sa aspekta ugrožavanja nacionalne bezbednosti, migrantska kriza za sobom povlači rizike i probleme koji se ogledaju u krizi ljudskih, materijalno-tehničkih, finansijskih resursa, ali i normativnih okvira koji se odnose na rad organa i javnih službi država kroz koje migranti prolaze ili se nastanjuju. Dakle, većina država nije spremna da na pravi način odgovori na ovako veliki priliv migranata, bilo da je reč o tranzitnim državama, ili pak o državama koje su trajno odredište. Usled toga stvaraju se gužve na graničnim prelazima, veliki broj migranata i ne biva registrovan i evidentiran i slično. Takođe, migrantska kriza utiče i na tržište rada, jer veliki broj migranata podrazumeva i priliv nove radne snage. Usled toga, razvijaju se i crna tržišta što destabilizuje legalno tržište rada, javne finansije i državni budžet. Takođe, migrantska kriza dovodi i do demografske destabilizacije država. Usled migrantske krize, veoma su česti sukobi između migranata i policije, ali i između samih migranata.”³⁸

4.1 Glavni razlozi migracijske krize u Evropi

Tijekom 2015. godine, kao rezultat rata u Siriji, više od 1 milijun migranata tražilo je azil za Europsku Uniju, što je znatno više od brojki iz prethodnih razdoblja. Europska migracijska kriza, koja je započela 2015. godine, danas se klasificira kao „humanitarna katastrofa“ uzrokovana masovnim prilivom migranata iz Afrike i Bliskog istoka, koji su napustili svoje

---

³⁷ Tadić J., Dragović F., Tadić T. (2016). Migracijska i izbjeglička kriza – sigurnosni rizici za EU. Zagreb. str. 29

³⁸ Pešić J. (2017). Utjecaj migrantske krize na terorizam u Evropi. Beograd. str. 43

domove s nadom u miran život i bolju budućnost u zemljama Europske Unije. Vrijedi napomenuti da je novi veliki migracijski tok destabilizirajući faktor u okviru zajedničke unutarnje politike Europske Unije i migracijske politike u nekoliko aspekata. Očito je da većina država Europske Unije nije bila spremna za veliku migracijsku krizu te je kao rezultat toga osjetila negativne aspekte ovog procesa na tako važne sustave društvenog odgovora na hitne slučajeve kao što su stanovanje, obrazovanje i zdravstvena zaštita. Kao posljedica nekontroliranog priljeva izbjeglica, države su prisiljene usmjeriti financijske i programske prioritete na privremeno prihvaćanje migranata.

Primjetan porast broja migranata u EU stvara dodatni sigurnosni rizika za zemlje članice te nameće značajno financijsko opterećenje za njihovu društvenu zajednicu, dovodi do radikalizacije društva i povećanja ekstremističkih, protueuropskih vrijednosti te povećava popularnost konzervativnih stranaka. Također otvara pitanja o konsolidacija napora tijela Europske Unije i država članica na jačanju vanjskih granica. U kontekstu migracijske krize pojedine političke stranke ukazuju na potrebu provođenja odlučnih mjera usmjerenih na ograničavanje migracijski tokovi. Rast migracija bez presedana danas tjera brojne EU države članice da moraju izdvojiti značajna novčana sredstva za brzi odgovor i poseban dogovor mjesta prihvata izbjeglica i pružanja humanitarne pomoći.

Europsko vijeće je obavezalo agencije poput Europol (Europski policijski ured), Frontex (Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu), i Eurojust-a (Agencija Europske Unije za suradnju u kaznenom pravosuđu), te je njihov glavna zadaća bila brza intervencija i rješavanje situacije u slučaju pogoršanja ili nerazmjernog pritiska na vanjske granice Europske Unije. Održavanje dinamike priljeva izbjeglica i daljnja ekspanzija migrantske krize u neposrednoj perspektivi može uzrokovati još veći rast ekonomskih troškova zbog potrebe financiranja socijalne politike Europske Unije, koja se provodi iz proračuna država članica Europske Unije, a posljedica toga je da teret migracijske krize pada na građane tj. porezne obveznike koji žive unutar Europske Unije. Štoviše, povećanje broja izbjeglica bi mogao izvršiti dodatni pritisak na tržište rada u europskim zemljama i čak značajno pogoršati razinu nezaposlenosti u Europi. Svakako, takav tijek događaja neće biti u korist građana Europske Unije, što pak uzrokuje pogoršanje međuetničkih sukoba i pogoršanje odnosa prema stranim migrantima.

Uz migracijsku krizu, terorizam ostaje ključni destabilizirajući vanjski čimbenik za EU. Potencijalna opasnost za države članice Europske Unije, osobito za Francusku i Njemačku, čija je migracijska politika krajnje nesavršena i puna dvostrukih standarda jer veliki je broj muslimanskih migranata među njihovom populacijom, što može postati sredstvo za provedbu ekstremističkih planova u Europi.³⁹

4.2 Sporazum iz Marakeša

Čelnici 164 zemlje svijeta, složili su se s globalnim paktom koji je predstavljen kao plan "sprječavanja patnje i kaosa" za globalne migracije unatoč protivljenju nekoliko država pa i nekoliko povlačenja iz ugovora, uključujući i Sjedinjene Američke Države. Globalni dogovor za sigurne, uredne i redovite migracije dogovoren je 10. /11.11.2018. godine na međuvladinoj konferenciji u gradu Marrakechu u državi Maroko. Neobvezujući sporazum ima za cilj bolje upravljanje migracijama na lokalnoj, nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini, uključujući smanjenje rizika i ranjivosti s kojima se migranti ili izbjeglice suočavaju u različitim fazama svog putovanja.

Pakt su u srpnju odobrile sve 193 zemlje članice osim SAD-a, koje su odmah odustale, što je bilo očekivano s obzirom na politiku koju je provodio Donald Trump. Kako se približavala konferencija u Marrakechu, sve više članica je odbijalo dati podršku sporazumu. Tako su Australija, Austrija, Latvija, Češka Republika, Mađarska, Čile, Dominikanska Republika, Poljska i Slovačka odbile su prisustvovati konferenciji i potpisati sporazum. U međuvremenu, Bugarska, Estonija, Italija, Izrael, Slovenija i Švicarska još uvijek nisu odlučile hoće li pristati na novi pakt. Sporazum je obuhvaćao zaštitu migranata, ljudskih prava migranata, njihovu ranjivost, povećanje informiranosti o samim migracijama, borbu protiv ksenofobije, rasizma, diskriminacije, te borbu protiv ilegalnih migracija. Jedan od razloga zašto su mnoge zemlje odbile potpisati taj sporazum jeste u činjenici da se u samom sporazumu nalaze dijelovi koji govore da su „migracije uvijek bile dio ljudskog povijesnog iskustva” i vrednuje ih se kao „izvor prosperiteta, inovacija i održivog razvoja našeg globaliziranog svijeta.”⁴⁰ Petar Zubić u

---

³⁹ <https://www.dw.com/hr/komentar-terorizam-zna%C4%8Di-strah-i-trepet/a-36628413> pristupljeno 27.09.2021. u 22:21 sati

⁴⁰ <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/marakeski-sporazum-upravo-su-podrzale-164-drzave-izvukli-smonekoliko-stvari-koje-bi-vas-mogle-zanimati/> pristupljeno 28.09.2021. godine u 14:54 sati

svom znanstvenom radu „Migracije i Marakeški sporazum“ objašnjava: „Marakeškim se sporazumom želi postići sveobuhvatan pristup kako bi se optimizirale ukupne koristi od migracija, uz istodobno rješavanje rizika i izazova za pojedince i zajednice u zemljama podrijetla, tranzita i odredišta“ s ciljem da se omoguće sigurne, uređene i regularne migracije, uz smanjenje pojavnosti i negativnog utjecaja neregularnih migracija kroz međunarodnu suradnji kombinaciju mjera“.⁴¹

4.3 Migrantska kriza u Europskoj Uniji

21. stoljeće jest stoljeće migranata, budući da je globalna sigurnost izrazito nestabilna pojava. Od turista koji putuju svijetom, do fizičkih radnika koji prehranjuju svoje obitelji, trgovine ljudima do izbjeglica prisiljenih napustiti svoju zemlju porijekla zbog klimatskih promjena, siromaštva ili onoga što u zadnje vrijeme najčešće biva, zbog ratova. Stoga migracija, najčešće prisilna migracija, doprinosi promjenama u strukturama i institucijama u globalnim političkim, ekonomskim i društvenim odnosima. Danas postoje dva velika demografska trenda u Europskoj Uniji : kontinuirano starenje stanovništva⁴² i sve veći migracijski tokovi.

Ukidanje unutrašnjih granica unutar EU potaknulo je širenje konteksta koji ukazuju na sigurnosni deficit i nove izazove za javni red proizašle iz otvaranja unutrašnjih granica, što je dovelo do sve veće politizacije i sigurnosnih pitanja migracija i azila. Ovakav problem državnog suvereniteta zahtijeva suradnju. Iako se čini da je bliska suradnja na području sigurnosti i obrane neophodna za Europsku Uniju, ne postoji zajednički stav o tome kako postupiti i kako nastaviti dalje upravljati humanitarnom krizom – tzv. izbjegličkom krizom, koja se može osloniti na različite nacionalne strateške kulture koje na kraju provode različite sigurnosne i obrambene politike unutar Europske Unije. Prof. dr. Mirza Smajić navodi da „Iako je Europska unija još 2003. godine usvojila Europsku sigurnosnu strategiju, odnosno 2010. godine i Strategiju unutarnje sigurnosti 2010-2014,6 time je pokazala malu dozu “zrelosti”, te još uvijek nije uspjela izgraditi svoj autonomni sigurnosni sustav. U prilog

---

⁴¹ Zubić P. (2018). Migracije i Marakeški sporazum. Zagreb. str. 112

⁴² <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics>

explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing/hr&oldid=510105 pristupljeno 28.09.2021. godine u 01:21sati

ovome govore i pojedini slučajevi migracijske i izbjegličke krize (2015.) koji su pokazali nejedinstvo i tromost Unije u iznalaženju rješenja krize.“⁴³

Europska Unija se u proteklih par godina, suočila s rekordnim brojem migranata, tražitelja azila i izbjeglica koji su izazvali jaču graničnu kontrolu te izazvali nekoliko poteškoća u kretanju tim tokovima, a najizraženije probleme smo vidjeli kroz masovno zadržavanje migranata na granicama, nedostatak organizacije i resursa u izbjegličkim kampovima, iscrpljujućim pregovorima sa tranzitnim zemljama, povećanjem mreža trgovine ljudima i u nedostatku solidarnosti i dogovora o preseljenju nesretnih migranata. Mikac i Dragović navode da je Europska Unija u travnju 2015. godine usvojila Europski sigurnosni program, kao novi petogodišnji program na planu sigurnosti Europske Unije. U tom planu između ostalog je navedeno da mnogi sigurnosni izazovi dolaze iz susjedstva i mijenjaju forme radikalizacije, nasilja i terorizma, da su sve više prekogranični i da pokrivaju više sektora. Program se između ostalog odnosio i na suzbijanje organiziranih kriminalnih mreža uključenih u krijumčarenje migranata.⁴⁴

Mišljenja sam da postoji raznolika prisutnost migracijskih pitanja među nacionalnim, sigurnosnim i obrambenim strategijama država članica EU zbog različitih sigurnosno-strateških kultura i pristupa migracijsko-sigurnosnoj vezi, koji blokiraju razvoj zajedničke i efikasne strategija za rješavanje migrantske krize. Iako globalna strategija Europske Unije iz 2016. godine pokušava da riješi ovu krizu i pokušava postići zajedničko stajalište među državama članicama, postoje mnoga pitanja koja su i dalje neodgovorena. To se najprije odnosi na nedostatak konsenzusa među državama članicama i veliku podijeljenost u Europskoj Uniji o sigurnosnim pitanjima. Dakle, sve države članice imaju tendenciju nametnuti vlastite standarde domaće zaštite u vezi s politikama azila EU, ali neke države članice učinkovitije utječu na politike Europske Unije od drugih, stoga postoje snažnije strategije koje utječu na zakonodavne učinke Europske Unije o migracijama i azilu. Također zaključujem da je zaštita migracija mnogo više fokusirana na zaštitu nacionalne države, a ne na ljude, pa stoga pristup nacionalne sigurnosti i dalje prevladava nad pristupom ljudske sigurnosti. Tokom ovog procesa, vladajuće elite i stručnjaci definiraju postojeće rizike i

---

⁴³ Smajić M. (2017). „Sigurnosni aspekti migracijske krize: između humanosti i oblikovanja novih “umjetnih” manjina“. Sarajevo

⁴⁴ Mikac R., Dragović F. (2017). Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed. Zagreb. str.143

prijetnje u određenom trenutku i za različite nivoe, bio to nacionalni, regionalni, globalni nivo a nakon toga opravdavaju svoje postupke zajedno sa zajednicom te kada je to moguće, aktiviraju sredstva za njihovu neutralizaciju.

Nakon mirnog završetka Hladnog rata, porasta unutardržavnih sukoba, straha zapadnih društava od imigracije, propadanja okoliša, te drugih nepovoljnih faktora poput raznih pandemija, bilo je neizbježno uključiti nove strateške faktore povezane sa ljudskom sigurnošću. Pojavom novog, modernijeg svijeta moralo se dovesti i do novog razvoja sigurnosti, od njegove tradicionalne političko-vojne koncepcije usredotočene na državu i njen suverenitet, do sveobuhvatnijeg pogleda na mir i međunarodnu stabilnost zasnovanu na zaštiti pojedinaca. Država je prestala biti jedini objekt za sigurnost. Bez obzira na to, ljudska sigurnost nije zamijenila nacionalnu sigurnost, ujedinjujući nove dimenzije kao što su zaštita ljudskih prava, ekonomski razvoj i individualna sigurnost. Proširenje koncepta sigurnosti potaknula je Kopenhaška škola, škola akademske misli o sigurnosnim studijama koja je naglasila društvene dimenzije sigurnosti i odbacila suverenu državu kao osnovnog referenta sigurnosti, braneći također sve veće poteškoće u održavanju trajne i pouzdane strategija nacionalne sigurnosti bez snažnog odgovora na ljudsku nesigurnost. Kako Nikola Lanščak u svome tekstu. „Politička korupcija kao prijetnja nacionalnoj sigurnosti – Teorijski pristup Kopenhaške škole“ navodi: „raširena politička korupcija ugrožava nacionalnu sigurnost svake države koja (barem deklarativno) teži demokratskoj orijentaciji društvenog uređenja i ekonomskom razvitku prema principima globalnog tržišta“.⁴⁵

Rizici povezani s demografijom mogu proizvesti negativne efekte zbog snažne međuzavisnosti među rizicima i prijetnjama, pa su demografije važne za nacionalnu i globalnu sigurnost na različite načine. Isto tako migracije mogu biti važne za nacionalnu sigurnost u situacijama kada se migranti ili izbjeglice protive režimu matičnih zemalja, kada se etiketiraju kao sigurnosni rizik ili kulturna prijetnja matičnoj zemlji, kada imigranti izazivaju društveni i ekonomski pritisak u državama domaćinima. Sekuritizacija ilegalnih migracija u Europskoj Uniji postala je vrlo čest slučaj. Kako Ralf Emmers navodi u svome poglavlju „Sekuritizacija“: „Migracije su složen društveni fenomen na koji utječu ekonomski,

---

⁴⁵ Lanščak N.(2014). Politička korupcija kao prijetnja nacionalnoj sigurnosti – Teorijski pristup Kopenhaške škole. Zagreb. str. 160

politički, socio-kulturni, povijesni i geografski faktori“.⁴⁶ Budući da migracije mogu utjecati na različita područja kao što su državni suverenitet, ravnoteža snaga među državama i prirodu sukoba u međunarodnom sustavu, mogu također utjecati i na nacionalnu sigurnost.

Ako imigranti nisu integrirani u zajednice domaćine, posebno ako dolaze iz potpuno drugačijeg kulturnog okruženja, potencijalni rizik od vjerskih i etničkih sukoba ima tendenciju da bude veći, zahtijevajući nove napore vlada za integraciju etničkih manjina u nacionalne zajednice. Također je potrebno obratiti pažnju na sigurnost samih imigranata, posebno kada pokušaju ilegalno ući u zemlju domaćina zbog mreža trgovine ljudima, koje su uzrokovale gubitak ljudskih života, osobito na rutama sa sjevera Afrike do južnoeuropskih zemalja. Ralf Emmers navodi da Američki State Department procjenjuje kako se gotovo 900 000 ljudi krijumčari preko međunarodnih granica.⁴⁷ Ipak, čak i ako se nastane u nekoj državi, vidjeli smo slučajeve koje ukazuju na ilegalan rad, prisilno prosjačenje, uključenosti u prostituciju i mreže trgovina ljudskim organima. Za dobrobit imigranata i zajednica domaćina, sprječavanje diskriminacije i društvenih poremećaja ključno je za osiguravanje socijalne stabilnosti. Ako se imigrantima odobri ekonomska i socijalna sigurnost, područje društveno-ekonomske isključenosti bit će spriječeno. Politika kontrole useljavanja ilegalnih imigranata uglavnom proizlaze iz društveno-pravnog sistema koji dopušta njihovu zapostavljenost i njihovo radno iskorištavanje.

Politike migracija i azila unutar Europske Unije ovise o tome kako se Europska Unija nosi s globalizacijom. Ovi izazovi testiraju odgovore EU na kontrolu i unutrašnjih i vanjskih granica, rješavanje humanitarne krize i upravljanje politikama azila. Zemlje Europske Unije su se različito odnosile prema dolazećim migrantima. Uzet ću za primjer Njemačku koja je migrantima poželjela dobrodošlicu i obećala sigurnost dok je npr. Mađarska postavila žičanu ogradu na svoju granicu i tako onemogućila prolazak kroz državu.

---

⁴⁶ Emmers R. (2010). Sekuritizacija, iz: Collins A. (2010) : Savremene sigurnosne studije . Zagreb str.142

⁴⁷ Ibid. str.143

4.4 Migrantska kriza i politika Europske Unije

Dolazak više od milijun tražitelja azila u Europu 2015. godine, uznemirio je EU kao što nikada prije nije. Trenutni institucionalni i zakonodavni aranžmani Europske Unije, očito nisu bili dorasli ogromnom dolasku migranata, a kriza je razotkrila i duboke podjele među državama članicama. Sanja Bježančević u svome tekstu „Migrantska kriza u Europskoj Uniji – Izazovi, Europska sigurnost i zaštita temeljnih prava“ navodi : „Vrhunac migrantske krize 2015. godine pokazao je sve nedostatke te politike, a Europsku uniju potaknuo je na trenutne reakcije kako bi, osim pružanja pomoći osobama u nevolji i poštovanja njihovih temeljnih prava, održala sigurnost svojih vanjskih granica. Kriza je pokazala nužnost reforme politike azila kao i nužnost zajedničkoga djelovanja država članica jer nisu bile u stanju samostalno upravljati izazovima koje je priljev migranata donio.“⁴⁸ Ovisno o tome u kojoj mjeri EU može prevladati te podjele i poboljšati svoju politiku, izbjeglička kriza mogla bi dovesti ili je već dovela do velikih promjena ili raskola.

Slično monetarnoj uniji Europske Unije, schengenski sustav otvorenih granica pokazao se kao odličan ali isključivo za stabilne uvjete ali nije imao čvrstinu za suočavanje s kriznim situacijama. „Schengen je jedan od temelja europskog projekta. Od osnivanja 1995. godine, kada su na tom području ukinute kontrole granica, sloboda kretanja diljem Europske unije postala je stvarnost. Građani mogu živjeti, studirati, raditi i provoditi svoje umirovljeničke dane bilo gdje u Europskoj uniji. Ovo pravo olakšava putovanja mnogim turistima i poslovnim ljudima.“⁴⁹

Uoči ogromnog priljeva izbjeglica, Dublinska uredba Europske Unije, koja dodjeljuje odgovornost za registraciju i obradu zahtjeva za azil prvoj schengenskoj zemlji u koju izbjeglice stižu, pokazala se nepoštenom i na kraju neodrživom. Vladimir Koturović i Suzana Bošković u svome radu „Razvoj politike azila EU“ objašnjavaju što je to Dublinska uredba i navode slijedeće: „Svojim odredbama Dublinska konvencija je nastojala spriječiti ponavljanje zahtjeva za azil u državama članicama na dva načina: Poštivanjem postojećeg međunarodno-pravnog okvira i obradom zahtjeva za azil isključivo u onoj zemlji u koju je tražitelj azila prvi

---

⁴⁸ Bježančević S. (2019). Migrantska kriza u Europskoj Uniji – Izazovi, Europska sigurnost i zaštita temeljnih prava. Rijeka. str. 1232

⁴⁹ <https://www.europarl.europa.eu/news/hr/headlines/security/20190612STO54307/schengen-vodic-kroz-europu-bez-granica> / pristuljeno 27.09.2021. godine u 19:32

put dospio.⁵⁰ Grčka i Italija više nisu ispunjavale svoje obveze i dopustile izbjeglicama da se kreću gdje god žele. To je nametnulo jednako neodrživo opterećenje drugim državama članicama, u kojima je završila većina izbjeglica, prvenstveno Njemačkoj, ali i Švedskoj, Austriji, zemljama Beneluxa te Finskoj.

Zajedničke institucije Europske Unije koje su stvorene za potporu upravljanju Schengenom tj. Frontex, koji radi na kontroli granica, i Europski ured za podršku azilu, nisu mogle učiniti ništa za prevladavanje krize jer nisu bile niti ovlaštene niti dovoljno financirane da igraju više od pomoćnih uloga u ovome problemu. Tijekom cijele 2015. godine, Europska Unije se jako trudila uhvatiti u koštac s krizom. Priljev izbjeglica brzo se pretvorio u glavno pitanje Europskog vijeća koje okuplja šefove država i vlada Europske Unije. Iako su neke rasprave o ovom pitanju bile sporne i neproduktivne, Vijeće Europske Unije donijelo je niz značajnih odluka. To je uključivalo shemu za preseljenje čak 160 000 izbjeglica iz Italije i Grčke u druge schengenske zemlje, uspostavu centara za obradu i pomoć na vanjskim granicama EU, složen sporazum s Turskom osmišljen za suzbijanje protoka izbjeglica na zapadnom Balkanu, te obveze za bolje financiranje programa UN-a za podršku izbjeglicama na Bliskom istoku.⁵¹ Međutim, provedba većine ovih odluka učinila je bolno spor napredak, dok je u isto vrijeme broj novopridošlih migranata konstanto bio u porastu.

U pozadini ove kolektivne slabosti i neorganiziranosti Europske Unije, države članice sve su više pribjegavale pojedinačnim radnjama, poput ponovnog uvođenja granične kontrole ili izgradnje ograda duž svojih granica. Prva je to učinila Mađarska i dobila je oštre kritike zbog toga što je prvo podigla ograde duž granica sa Srbijom i Hrvatskom, no kako se situacija pogoršavala, pojedine zemlje su slijedile njen primjer. Nedostatak dogovora među 28 članica Europske Unije, potaknuo je pojedine države članice da se organiziraju u grupe. Mini samit u rujnu 2015. okupio je najzabrinutije zemlje članice EU i zemlje Zapadnog Balkana.⁵² Koalicija voljnih država, uključujući Austriju, zemlje Beneluxa, Finsku, Njemačku, Grčku i Švedsku, počela se redovito sastajati radi početka okupljanja Europske Unije, ali je održala i odvojene sastanke s Turskom. Nizozemska vlada nakratko je iznijela ideju o zamjeni

---

⁵⁰ Koturović V. Bošković S. (2017). Razvoj politike azila EU. Beograd. str. 104

⁵¹ <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2015/09/14/jha-relocation-refugees/> pristupljeno 27.09.2021 u 19:52

⁵² <https://www.slobodnaevropa.org/a/samit-u-briselu-lideri-balkana-i-ez-o-izbeglickoj-krizi/27325343.html> pristupljeno 27.09.2021. godine u 21:11 sati

Schengena „mini-Schengenom“⁵³ koji se sastoji od manjeg broja zemalja spremnih prihvatiti višu razinu solidarnosti po pitanju migracija. S druge strane Češka, Mađarska, Poljska i Slovačka, zauzele su zajedničke stavove, i to neprijateljske prema preseljenju izbjeglica.

Migracijski izazov vjerojatno će se nastaviti dugi niz godina, čak i desetljeća. Dotok ljudi u EU prolaziti će kroz oscilacije, ali će se vjerojatno nastaviti na visokoj razini u doglednoj budućnosti. Posljedica toga je da će Europa doživjeti duboke promjene i to je gotovo sigurno. No postavlja se pitanje, odvija li se ovaj proces na ispravan način uzimajući u obzir interese i pridošlica i sadašnjeg europskog stanovništva, ili se odvija kaotično i remeti europske političke i društvene strukture. Ovo je zasigurno i jedno od najvažnijih pitanja o budućnosti Starog kontinenta.

Razvoj opće strategije za odgovor na migracijski izazov, stvaranje odgovarajućih instrumenata i mobiliziranje potrebnih resursa zahtijevat će političku volju i trajne napore. Ako se uspješno poduzmu, ti zajednički naponi mogli bi ponovno pokrenuti europsku integraciju i imati pozitivne učinke na druga područja. Sve se to može dogoditi samo ako države članice uspiju prevladati podjele koje su se otvorile posljednjih mjeseci i godina, odnosno vratiti povjerenje jedna u drugu, kao i u kolektivnu sposobnost Europske Unije, da se suoči s ovim izazovom.

4.5 Balkanska migrantska ruta

Migrantski koridor uspostavljen je u proljeće 2015. godine kako bi državljanima trećih zemalja omogućio da pređu zacrtani put koji vodi do Grčke pa do zapadne Europe. Protok kroz našu i nama blisku regiju dramatično se povećao do potpisivanja izjave Europskog vijeća Europske Unije i Turske u ožujku 2016. godine⁵⁴ i uvođenja novih graničnih ograničenja od strane Mađarske, Hrvatske, Srbije i Sjeverne Makedonije. Države zapadnog Balkana, postupile su svaka na svoj način. Mikac i Dragović u radu navode: „Zemlje na Balkanskoj ruti

---

⁵³ <https://www.dw.com/hr/mini-schengen-tko-%C4%87e-imati-koristi/a-55605851> pristupljeno 27.09.2021 godine u 21:23

⁵⁴ <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/> pristupljeno 16.08.2021. godine u 19:10 sati

(Turska, Grčka, Makedonija, Srbija, Hrvatska, Slovenija), bez obzira bile članice ili aspirantice za članstvo u EU, u nedostatku smjernica i jasnih politika na razini Europske unije izazovu su pristupile svaka na različit način, u pogledu provedbe misije omogućavanja prolaza migranata prema zapadnoj Europi.⁵⁵

Od 2015. godine broj izbjeglica, najviše iz Sirije, koji su stigli u Tursku, a zatim u Grčku, značajno se povećao, a većina je imala za cilj kretanje kroz zemlje Balkana. Nakon početnog šoka i nespremnosti mnogih država da u tako kratkom roku upravljaju tim velikim tokovima ljudi, zemlje kroz koje prolaze migrantske rute, nisu uspjele primiti migrante, pružiti im kratkotrajnu pomoć u vidu smještaja i hrane, te je bilo potrebno formiranje prihvatnih centara. Prvi prihvatni centar u Srbiji otvoren je u srpnju 2015. u Preševu, blizu granice sa Sjevernom Makedonijom.⁵⁶ Služio je kao glavno mjesto registracije migranata duž rute. Njegovo otvaranje bilo je ključno jer je pristizao sve veći broj migranata kojima je potrebna humanitarna pomoć.

Broj migranata prisutnih u Srbiji stalno se povećao, ne samo uz granicu sa Sjevernom Makedonijom, već i također u srpskim općinama koje graniče s Mađarskom, u koje su pristizali preko nekontroliranih graničnih prijelaza. U kolovozu 2015. otvoren je još jedan prihvatni centar u Kanjiži.⁵⁷ Broj tranzitnih migranata u Srbiji nastavio je rasti, Beograd je postao čvorište na ruti gdje su se ljudi u pokretu mogli odmoriti i dobiti informacije o daljnjem putovanju. Većina ljudi nastavila je kretanje prema Mađarskoj i zapadnoj Europi, te je njihov boravak u Srbiji bio ograničen na nekoliko dana.

Sjeverna Makedonija je izmijenila svoj Zakon o azilu na način da omogućuje olakšan tranzit (uglavnom putem vlakova i autobusa) preko njene teritorije,⁵⁸ dok su Mađarske vlasti odgovorile na povećane protoke, podizanjem prvog dijela dvostruke ograde uz granicu sa Srbijom. To je imalo učinak na dalji migracijski put, koji se pomaknuo prema Hrvatskoj, Sloveniji i Austriji. Konzervativni Mađarski premijer Viktor Orban zatvorio je granične

---

⁵⁵ Mikac R., Dragović F. (2017). Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed. Zagreb. str.135

⁵⁶ <https://www.juznevesti.com/Drushtvo/Otvoren-prihvatni-centar-za-migrante-u-Presevu.sr.html> / pristupljeno 16.08.2021 godine u 20:21

⁵⁷ <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2015/7/29/kanjiza-otvara-prihvatni-centar-za-migrante> / pristupljeno 17.08.2021. godine u 11:22

⁵⁸ <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2015/6/18/makedonija-mijenja-zakon-o-azilu> / pristupljeno 17.08.2021. godine u 12:22 sati

prijelaze prema Srbiji i započeo izgradnju žičane zaštitne ograde, čiji je cilj bio da spriječi migrante da ulaze na teritoriji Republike Mađarske. Usprkos protivljenju i negodovanju Europske Unije zbog takvog odnosa prema migrantima, to ga nije spriječilo u njegovom naumu. Zaštitne ograde koje su se pojavile kao odgovor na nekontrolirano kretanje ljudi, dovelo je do podizanja još nekoliko ograda duž ruta - između Mađarske i Hrvatske, Slovenije i Hrvatske, Sjeverne Makedonije i Grčke, kao i Austrije i Slovenije.

Slika br.2

Izvor: <https://www.rt.com/news/433639-hungary-un-migration-pact/>

Osim toga, neke zemlje duž rute reagirale su povremenim zatvaranjima vlastite granice. Kako se ruta kretala prema Hrvatskoj, Hrvatska je vlada najprije organizirala prijevoze migranata koji dolaze, te im tako nije omogućila slobodno kretanje kroz državu. Izjave Europskog vijeća Europske Unije i Turske iz ožujka 2016. značajno je smanjila broj migranata koji stižu u Europsku Uniju i prelaze preko Balkana. Zatvaranje granica, međutim, rezultiralo je povećanjem broja krijumčarenih ljudi, što je otkrilo nedostatak kontrole granica, a istovremeno je pokrenulo i različita pitanja o ljudskim pravima.

Relativno nestabilna politička situacija na Balkanu, promjenjivi uvjeti u državama i pojava ili nestanak alternativnih ruta, sve je to doprinijelo otpočinjanju migracijskih tokova na Balkanskoj ruti. Bosna i Hercegovina na početku migrantske krize, nije bila dio balkanske rute. Nakon zatvaranja mađarske i bugarske granice, migranti nastanjeni u Srbiji i Sjevernoj Makedoniji sve su se češće odlučivali nastaviti put kroz Bosnu i Hercegovinu. Slijedom toga, BiH se suočila sa sličnim izazovima kao i njihovi susjedi na samim počecima balkanske rute. BiH je zabilježila oko 24 000 tranzitnih migranata, što je predstavljalo značajan izazov za

našu zemlju. Prije izgradnje kampova, migranti su bili prisiljeni pronaći utočište u napuštenim zgradama i razbacanim šatorskim naseljima. Bez obzira na to, hrvatski su graničari zapečatili svoju granicu, gurajući unatrag sve migranti koji su pristizali iz BiH.

5. MIGRANTSKA KRIZA U BOSNI I HERCEGOVINI

5.1 Suočavanje Bosne i Hercegovine sa migrantskom krizom

Prvi migranti u Bosnu i Hercegovinu počeli su pristizati 2016. godine ali prvi veći val ljudi koji idu u potragu za boljim životom dogodio se početkom 2018. godine. Najveći teret migrantskog vala snosio je Unsko – sanski kanton zbog blizine sa granicom Europske Unije. Očigledno je da je BiH nespremna i nepripremljena dočekala veliki broj migranata, te je veliki broj ljudi koji su pristigli u državu, počeo predstavljati sigurnosni problem za BiH. Broj migranata nije bilo moguće točno utvrditi zbog nelegalnih ulazaka u državu ali procjenjuje se da je u prvom valu u BiH boravilo od 6 000 do 9 000 migranata. Određen broj ljudi bio je smješten u organiziranim prihvatnim centrima, dok se određeni broj ljudi samostalno ili grupno kretao kroz Bosnu i Hercegovinu.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je u martu 2019. godine donijelo Odluku o određivanju privremenih prihvatnih centara za smještaj migranta i to: bivša tvornica "Bira" u Bihaću, lokacija bivšeg đaćkog doma "Borići" u Bihaću, lokacija bivše tvornice "Miral" u Velikoj Kladaši i lokacija bivšeg hotela "Sedra" u Cazinu.⁵⁹ Za migrante u prihvatnim centrima na teritoriji Bosne i Hercegovine je obezbijeden smještaj i osnovna medicinska njega, dok je korisnicima u privremenim prihvatnim centrima u Unsko-sanskom kantonu osigurana i hrana.⁶⁰ Nakon toga formirani su i nova 2 prihvatna centra i to „Salakovac“ koji se nalazi u Mostaru te prihvatni centar „Ušivak“ Hadžići.

Ratna dešavanja na Bliskom Istoku možemo okarakterizirati kao glavne pokretače Europske migrantske krize koja je zadesila i našu državu. Mi migrantsku krizu doživljavamo kao lokalni problem ali u suštini to je problem koji se odvija na globalnom nivou kao rezultat ratova, političkih protjerivanja, siromaštva, nezaposlenosti te drugih faktora. To je još jedan pokazatelj koliko danas ulogu ima globalizacija i pokazuje nam kako za kratko vrijeme, na svojoj koži možemo osjetiti procese koji se odvijaju na drugom kontinentu.

---

⁵⁹ <http://www.sluzbenilist.ba/page/akt/KK4YbZkZ2H0=>

⁶⁰ Dušanić S, Hrekes Y, Pralica M. (2019). Migranti i mi. Sarajevo. str. 44

Prof. dr. Mirza Smajić u svome radu „Sigurnosni aspekti migracijske krize: između humanosti i oblikovanja novih “umjetnih” manjina“, upravo govori o tome: „Izbjeglička i migracijska kriza reafirmirala je neodvojivost države, pojedinca i identitetske politike kao referentnih objekata sigurnosti, pokazujući da politički akteri svojim diskursom identitet pojedinca mogu pretvoriti u sigurnosni izazov za državu“.⁶¹ Migrantska kriza pokazala je mnoge slabosti u funkcioniranju države, koje su iskreno, uvijek postojale, ali su u ovom razdoblju došle do izražaja, te su se postepeno, pretvarale u sigurnosni problem, naročito nakon požara izazvanog u kampu "Lipa" od strane migranata⁶² i nedavne masovne tuče u prihvatnom centru u Blažuju, između migranata, te migranata i policije.⁶³ Najizraženiji problemi su neadekvatni uvjeti za smještaj migranata, hladnoća, nedostatak hrane i lijekova, zatim rastuće nezadovoljstvo lokalne zajednice, te narušeni odnosi između stranih organizacija koje pružaju podršku migrantima i vladajućih političkih elita. Bosna i Hercegovina je najmanje kriva što su migranti koji bježe od ratnih zbivanja, siromaštva završili u njoj. Odluke zemalja Europske Unije da podignu ogradu i onemoguće prolaz migranata uvelike su pridonijele tome da nesretni ljudi nemaju gdje, nego pokušati tražiti prolaz preko naše države.

5.2 Život migranta u Bosni i Hercegovini

Zbog zakašnjelih reakcija Bosanskohercegovačke vlasti i problematike s migrantskom krizom koja prolazi kroz cijeli Balkan, uvjeti za boravak na dijelu naše države nisu odgovarajući. Naravno, to najbolje poznaju migranti koji su nemar bh politike i zakašnjele reakcije odgovarajućih struktura osjetili na svojoj koži. Najveći problem zasigurno je nekontroliran ulaz migranata u državu i nemogućnost prihvata svih migranata u prihvatne centre. Mnogi ljudi su hladne zimske noći provodili pod otvorenim nebom, ili u improviziranim šatorskim naseljima. Nedostatak osnovnih životnih sredstava, hrane, vode, lijekova, medicinske pomoći, struje kako bi napunili baterije mobilnih uređaja, sve je to vodilo ka nehumanom načinu života tih ljudi. Svoje nezadovoljstvo cjelokupnom

---

⁶¹ Smajić M. (2017). Sigurnosni aspekti migracijske krize: između humanosti i oblikovanja novih “umjetnih” manjina“. Sarajevo. str.157

⁶² <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2020/12/23/pozar-u-kampu-lipa-u-bihacu> pristupljeno 18.08.2021. godine u 14:44 sati

⁶³ <https://avaz.ba/vijesti/crna-hronika/606469/masovna-tucnjava-migranata-u-blazuju> / pristupljeno 18.08.2021. godine u 15:12 sati

situacijom migranti su izrazili tako što su u migracijskom centru „Lipa“ u blizini Bihaća, zapalili 3 šatora i kontejnere, te su mnogi stanovnici tog kampa, napustili mjesto boravka. Taj slučaj je još više produbio krizu jer su mnogi ostali bez krova nad glavom.⁶⁴

Slika br.3

Izvor:<https://www.rtl.hr/vijesti-hr/foto/2763582/fotografije-iz-zraka-kampa-lipa-u-bihacu-u-kojemu-je-smjesteno-oko-900-migranata/?slika=4784420>

Čitav splet takvih okolnosti doveo je do toga da se u Bosni i Hercegovini dogodila humanitarna katastrofa, što je potvrdio voditelj misije Međunarodne organizacije za migracije (IOM) u toj zemlji Peter Van der Auweraert.⁶⁵ Mnogim ljudima Bosna i Hercegovina je samo još jedna država koju prelaze ka svome cilju, ali postavlja se pitanje, da li Bosna i Hercegovina može pružiti priliku za novi život nekome od tih ljudi? Zasižno da među tim nesretnim ljudima ima jako kvalitetnih ljudi, sposobnih za rad, koji mogu nastaviti život u našoj državi, te pripomoći zajednici u kojoj živimo. Kroz medije nismo mogli naići na takve priče, a zasigurno ih ima. Mišljenja sam da je najveći problem integracija migranata u Bosni i Hercegovini, nepostojanje bilo kakvog sustava koordinacije između odgovarajućih institucija, te vladinog i nevladinog sektora.

5.3 Ljudska prava izbjeglica tijekom boravka u BiH

---

⁶⁴ <https://ba.voanews.com/a/bih-migranti-kamp-lipa-pozar/5710122.html> / pristupljeno 19.08.2021. godine u 14:01 sati

⁶⁵ <https://www.nacional.hr/humanitarna-katastrofa-u-bih-tri-tisuce-migranata-na-otvorenom/> pristupljeno 19.08.2021. godine u 13:49 sati

Usvajanjem Njujorške deklaracije o izbjeglicama i migrantima - usvojenom tijekom povijesnog samita UN-a, za rješavanje problema velikog kretanja izbjeglica i migranata, održanom u New Yorku u rujnu 2016. pod pokroviteljstvom 71. Opće skupštine UN-a, svjetski lideri su ponovno potvrdili da su izbjeglice i migranti nositelji prava i stoga imaju pravo na ista univerzalna ljudska prava i temeljne slobode kao i svi drugi ljudi, bez obzira na njihov pravni status. „Deklaracija je odraz političke volje za unapređenje zaštite prava i izbjeglica, posebno u pogledu pravičnije podjele odgovornosti. Ipak, deklaracija je, kao plod kompromisa, i uz veliki broj manjkavosti, posebno u smislu neodlučnosti i slabih rješenja, viđena tek kao začetak novog dijaloga koji treba da dovede do usvajanja Globalnog kompakta o pravima izbjeglica kao i migranata.“⁶⁶ U članu 1. Opće deklaracije o ljudskim pravima iz 1948. godine: „Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima.“⁶⁷ i to je temelj svih drugih ljudskih prava i ona nikada i nikome ne mogu biti oduzeta. Međunarodno pravo pruža dvostruku zaštitu izbjeglicama i tražiteljima azila, za koje se smatra da su ranjivi. Npr. ako svi migranti imaju koristi od Univerzalne konvencije o ljudskim pravima, osobe koje se kvalificiraju kao izbjeglice imaju pravo na dodatne mjere zaštite koji su priznati od nekoliko međunarodnih instrumenata. Pravo na azil prvi je put proglašeno u članu 14(1). UDLJP-a: „Svako ima pravo da traži i uživa u drugim zemljama azil od progona“.⁶⁸

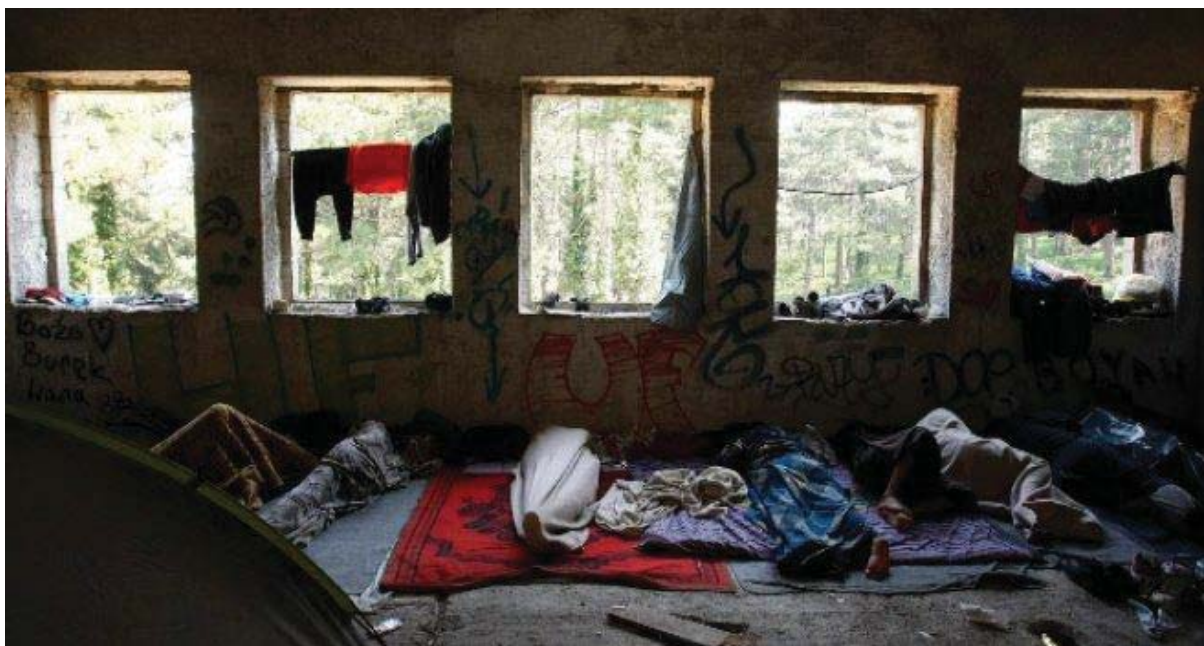
Slika br. 4.

---

⁶⁶ <http://azil.rs/usvajanje-njujorske-deklaracije-o-izbeglicama-i-migrantima-na-istorijskom-samitu-un/> pristupljeno 22.08.2021. godine u 12:12 sati

⁶⁷ https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/cnr.pdf

⁶⁸ https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/cnr.pdf

Izvor:<https://depo.ba/clanak/189675/volonter-iz-hrvatske-ocajan-znate-li-kako-zive-nije-cudo-sto-se-desio-pozar-uvjeti-u-centru-za-migrante-su-grozni>

Veliki broj izbjeglica koji su pristigli na područje Balkana, i koji su se zatekli u nespremnosti državnih politika te međunarodnih organizacija, na svojoj koži su osjetili nepoštivanje te oduzimanje svojih ljudskih prava. Nama najbliži primjer je nehumanost uvjeta za život u prihvatnom kampu Lipa kod Bihaća, gdje migranti i prije požara koji je izbio i uništio kamp, nisu bili povezani sa glavnim izvorom vode i električne energije, te su se kupali u obližnjim potocima ili su otapali snijeg te tako dobivali vodu.⁶⁹ Migranti u kampu također nemaju pristup osnovnim lijekovima te grijanju u hladnim zimskim uvjetima. Neka od ovih improviziranih skloništa ispunjena su dimom, jer ljudi koriste plastične boce za podmetanje požara zbog nedostatka grijača na naftu ili struju. Stotinama migranata dijagnosticirani su zdravstveni problemi, uglavnom kožna oboljenja i respiratorne infekcije, ali mnogi odbijaju posjetiti lokalne zdravstvene centre jer bi to značilo napuštanje njihove zajednice usred tako teške situacije.⁷⁰

Također bilo je više slučajeva nasilja hrvatske policije prema migrantima koji su ilegalno prelazili granicu te su bili zlostavljani fizički i seksualno, dva slučaja gdje su migranti čak i

---

⁶⁹ <https://www.klix.ba/vijesti/bih/surovi-uslovi-za-migrante-u-kampu-lipa-improvizuju-u-borbi-za-zivot/210118006> pristupljeno 23.08.2021. u 15:40

⁷⁰ https://www.youtube.com/watch?v=Zrb-GFT8NjA&ab_channel=AlJazeeraBalkans

prostrijeljeni iz vatrenog oružja.⁷¹ Nakon takvih slučajeva mnogi se trebaju zapitati da li je opravdano i u redu pucati u nekoga jer je počinio prekršaj, (nezakonit prelazak granice se tretira kao prekršaj, ne kao kazneno djelo) jer želi proći kroz državu u namjeri da se dokopa svoga cilja, tj. boljeg života za sebe i svoju obitelj.

5.4 Humanitarna i pravna pomoć međunarodnih i nevladinih organizacija

Od početka 2018. godine blizu 70 000 izbjeglica i migranata stiglo je u Bosnu i Hercegovinu migrantskim putem kroz zapadni Balkan. Restriktivne mjere COVID-19 usporile su kretanje duž rute. Humanitarna kriza postala je stvarnost za gotovo 2 000 osoba koje spavaju vani, u napuštenim zgradama ili improviziranim šatorima, na niskim temperaturama, bez pristupa sigurnom i dostojanstvenom skloništu, hrani, vodi, sanitarnim čvorovima koji povećavaju izloženost raznim bolestima i širenju koronavirusa. Europska unija je konstanto pružala hitnu pomoć, uplaćivala novčana sredstva i pozivala vlasti da djeluju kako bi spasili živote, osposobili odgovarajuće smještajne kapacitete i poštivale temeljna ljudska prava.⁷²

Također u Bosni i Hercegovini je prisutna UN-ova agencija za izbjeglice - UNHCR, čija je uloga, usmjerena na rad s vladom, nevladinim i drugim organizacijama, mrežama volontera i zajednicama kako bi se osigurala zaštita izbjeglica i tražitelja azila koji dolaze u Bosnu i Hercegovinu.⁷³ Međunarodna organizacija za migracije - IOM je vodeća međunarodna organizacija za migraciju i predana je načelu da humana i uređena migracija pogoduje migrantima i društvu. U BiH sjedište IOM se nalazi u Sarajevu, a pružiti će pomoć na rješavanju niza problema kao što su: smještaj, prijevoz, hrana, neprehrambeni artikli, voda, sanitacija, psihosocijalna podrška, itd.⁷⁴ Dansko vijeće za izbjeglice – DRC, je međunarodna nevladina organizacija koja u Bosni i Hercegovini pruža podršku ugroženim izbjeglicama i migrantima na području Unsko-sanskog kantona, Mostara, Sarajeva i Tuzle. DRC je uključen u dva ključna područja: odgovoran je za pružanje primarne zdravstvene zaštite i ograničenu količinu sekundarne zdravstvene zaštite u brojnim prihvatnim centrima. U Unsko-sanskom

---

⁷¹ <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/guardian-hrvatska-policija-tuce-i-seksualno-zlostavlja-migrante-mup-odbacujemo-sve-optuzbe-15026822> pristupljeno 23.08.2021. godine u 18:22 sati

⁷² <http://europa.ba/?p=71270> pristupljeno 23.08.2021. godine u 19:04 sati

⁷³ <https://help.unhcr.org/bosniaandherzegovina/bs/about-unhcr-in-bosnia-and-herzegovina/> pristupljeno 23.08.2021. godine u 20:01 sati

⁷⁴ <https://help.unhcr.org/bosniaandherzegovina/bs/where-to-seek-help/iom/> pristupljeno 24.08.2021. godine u 21:24 sati

kantonu to su PPC Bira, PPC Miral, PPC Sedra i PPC Borići. U Sarajevu je uključen PPC Ušivak, a u Mostaru PPC Salakovac. Medicinski timovi redovno posjećuju svako od tih mjesta i osiguravaju preglede i upućivanja. Također DRC upošljava osoblje koje se bavi sprečavanjem, smanjenjem/ublažavanjem i reagiranjem na rizike i posljedice nasilja, prisile, namjernog lišavanja i zlostavljanja osoba, grupa i zajednica. Preciznije, osoblje DRC-a je prisutno u jednom broju u nekoliko prihvatnih centara, ali također provodi terenski pristup na drugim područjima gdje se zna da se izbjeglice i migranti okupljaju. Na tim mjestima osoblje radi na prepoznavanju ranjivih izbjeglica i migranata kojima su potrebne specifične usluge i direktno pružanje tih usluga ili upućivanje na pružatelje usluga.⁷⁵

Naravno, kao i u svakoj drugoj humanitarnoj katastrofi, solidarizira se veliki broj ljudi koji pomažu ugroženima, pa se tako i u ovoj situaciji, veliki broj ljudi odazvao pozivima u pomoć, na različite načine, prikupljanjem odjeće, lijekova, hrane i ostalih potrepština.

5.5. Na koji način Bosna i Hercegovina može odgovoriti na problem migrantske krize?

Izbjeglička i migrantska kriza bilo je jedno od najvažnijih pitanja koja su podijelila noviju europsku politiku. Kao ni Europska Unija tako ni Bosna i Hercegovina ne može dati jasan odgovor na migrantsku krizu koja je zasigurno jedan od najvećih problema u svijetu danas. Ovome problemu Bosna i Hercegovina je dužna da se odupire i nosi se s njim na najbolji način ali zbog svoje unutrašnje organizacije, ne može dati jasan odgovor, tako da je taj problem u posljednje vrijeme spušten na lokalni nivo vlasti. Uključivanje lokalnih zajednica u rješavanju problema migrantske krize može biti od velike važnosti. Sve odluke koje se donesu na državnom nivou na kraju se provode u lokalnoj zajednici. No možda i najvažnije od svega jest da lokalna zajednica prihvati migranta da bi se bilo kakve druge aktivnosti dalje mogle obavljati.

Zvaničnici određenih zemalja Europske Unije, prije svega kancelarka Njemačke Angela Merkel i kancelar Austrije Sebastian Kurz 2018. godine zazivali su, da se izgrade kampovi za prijem migranata pred vratima Europe, u tom slučaju ideja se i ostvarila. Nekoliko kampova je izgrađeno no Bosna i Hercegovina je neatraktivna zemlja koja prima enorman broj

---

⁷⁵ <https://help.unhcr.org/bosniaandherzegovina/bs/where-to-see-help/the-danish-refugee-council/> pristuljeno 24.08.2021. godine u 22:09 sati

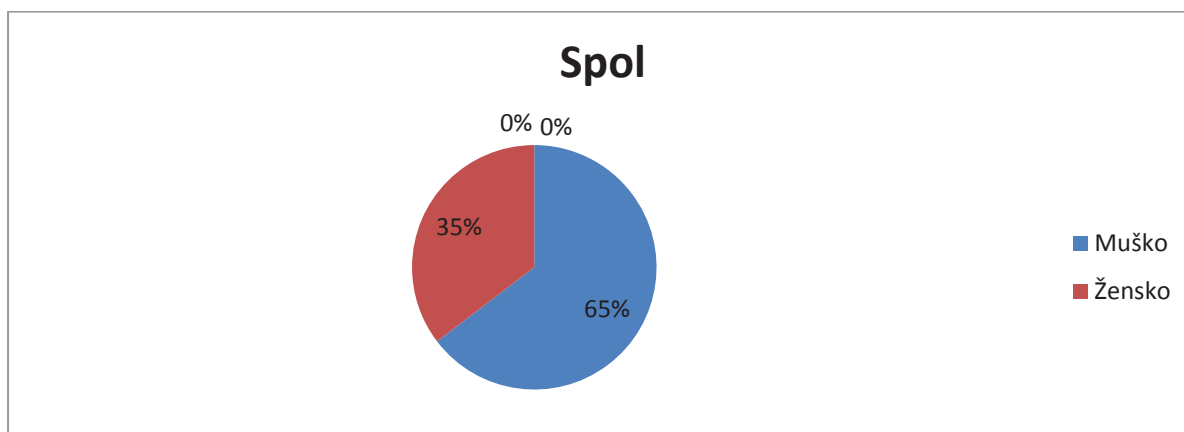
izbjeglica a s obzirom na svoj položaj ne može odgovoriti, jer nema ni snage niti finansijskih sredstava za takvo nešto. Potrebno je napraviti bolji plan, bolju strategiju, omogućiti kvalitetne ljudske resurse i opremiti se materijalno – tehničkim sredstvima. Bosna i Hercegovina pored svojih socijalnih problema kojima je opterećena u velikoj mjeri, dobila je i sigurnosni problem s kojim se mora znati nositi na najbolji mogući način i pružiti sigurnost i svojim građanima ali i migrantima.

6. ISTRAŽIVANJE PROVEDENO MEĐU GRAĐANIMA BiH O ŽIVOTU MIGRANATA U BiH (ANKETA)

Cilj istraživanja bio je ispitati stavove građana o migrantskoj krizi, nošenju Bosne i Hercegovine sa migrantskom krizom te osjećanjima bh građana u vezi problematike migrantske krize. Istraživanje je provedeno putem „Google Forms“ alata, gdje su ispitanici putem izrađene ankete, davali odgovore i svoja mišljenja na postavljene teze. Istraživanjem je obuhvaćeno 82 bh građana oba spola, različite životne dobi i sa različitim stupnjem obrazovanja. Sudjelovanje u anketi je bilo potpuno anonimno i dobrovoljno, te je provedeno individualno na način da ispitanik otvori anketu putem „www. linka“ te pristupi izradi ankete. U prvom dijelu ankete pitanja se odnose na opće podatke ispitanika (spol, dob, stupanj obrazovanja), dok u drugom dijelu ankete pitanja se odnose na problematiku migrantske krize.

U sljedećem grafikonu biti će prikazana spol 82 ispitanika.

Grafikon broj 1.

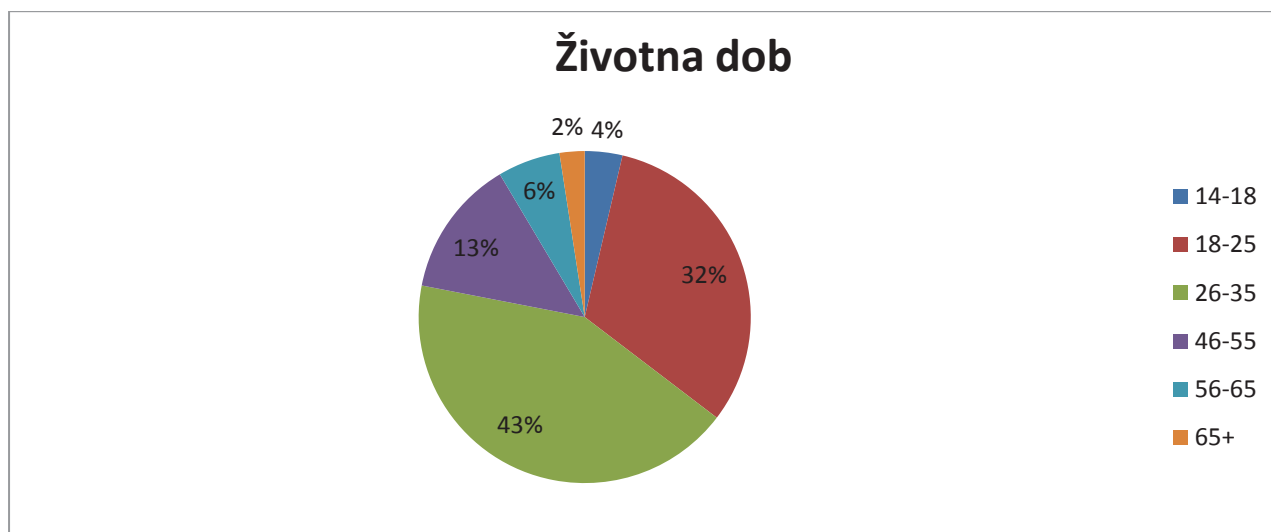

U anketi koja je provedena zbog istraživanja o mišljenju građana o migrantskoj krizi, prevladava veći broj ispitanika muškog spola, njih 53, dok su 29 ispitanika bile osobe ženskog spola.

Grafikon broj 2. nam pokazuje životnu dob ispitanika.

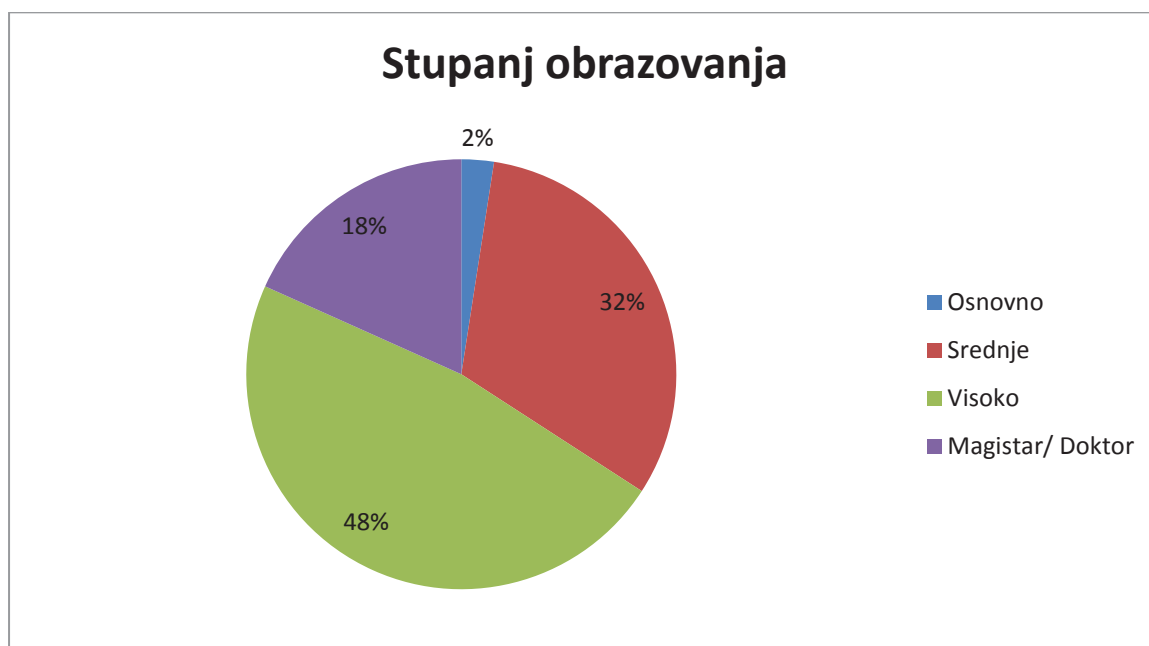
Grafikon broj 2.

Broj ispitanika koji još nisu punoljetni iznosio je 3. Ispitanika od 18-25 godina bilo je 26, dok je ispitanika čiji raspon godina iznosi od 26-35 bilo najviše odnosno 35. Ispitanika koji imaju 46-55 godina bilo je 11, onih koji imaju od 56-65 godina bilo je 5, a onih najstarijih od 65 i više godina bilo je 2.

U grafikonu broj 3. ću prikazati stupanj obrazovanja ispitanika.

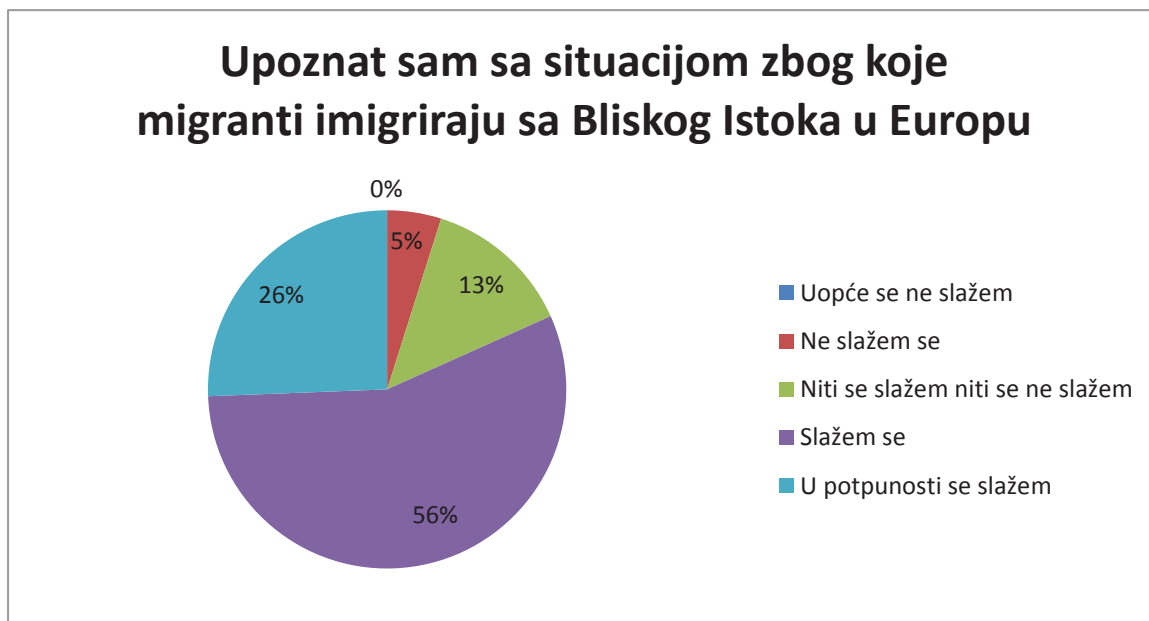
Grafikon broj 3.

Ispitanika sa osnovnom razinom obrazovanja bilo je 2, dok je onih sa srednjom stručnom spremom u ovom istraživanju bilo 26. Ispitanika sa visokim stupnjem obrazovanja bilo je najviše, odnosno 39, dok je broj magistara/doktora iznosio 15.

Nakon općih podataka ispitanika, na red su došla pitanja koja se tiču cilja ovog magistarskog rada, tj. migrantske krize.

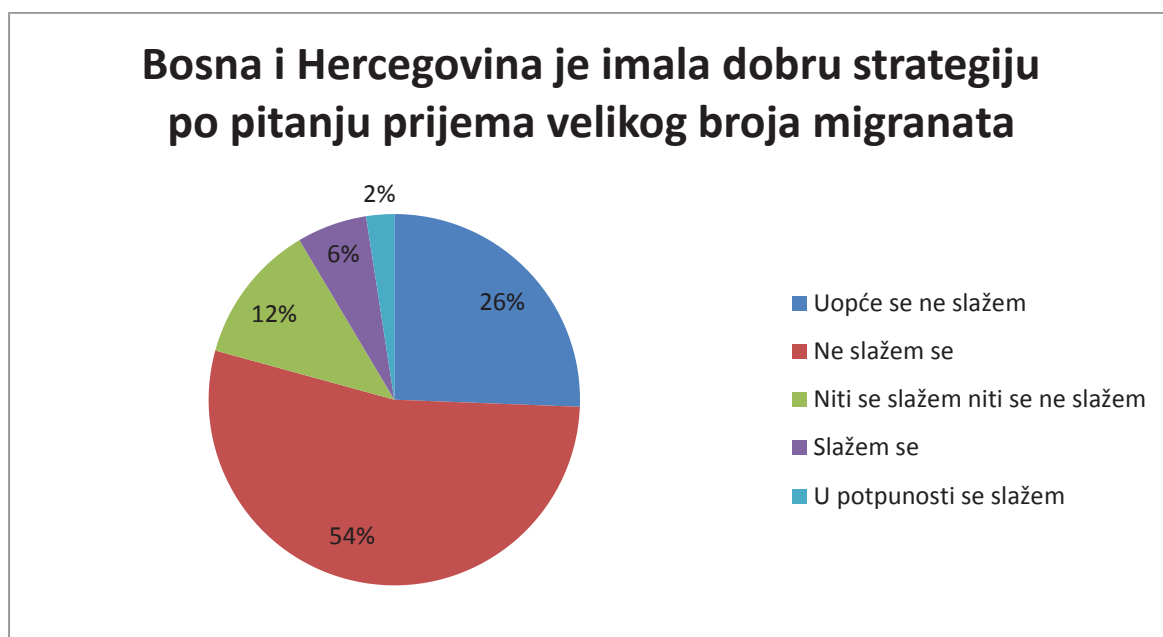
Grafikon broj 4.

Na osnovu rezultata iz grafikona broj 4. može se zaključiti da je veliki broj ispitanika od samih početaka pratio razvoj migrantske krize, te su upoznati sa razlozima zašto ljudi imigriraju ka Europi.

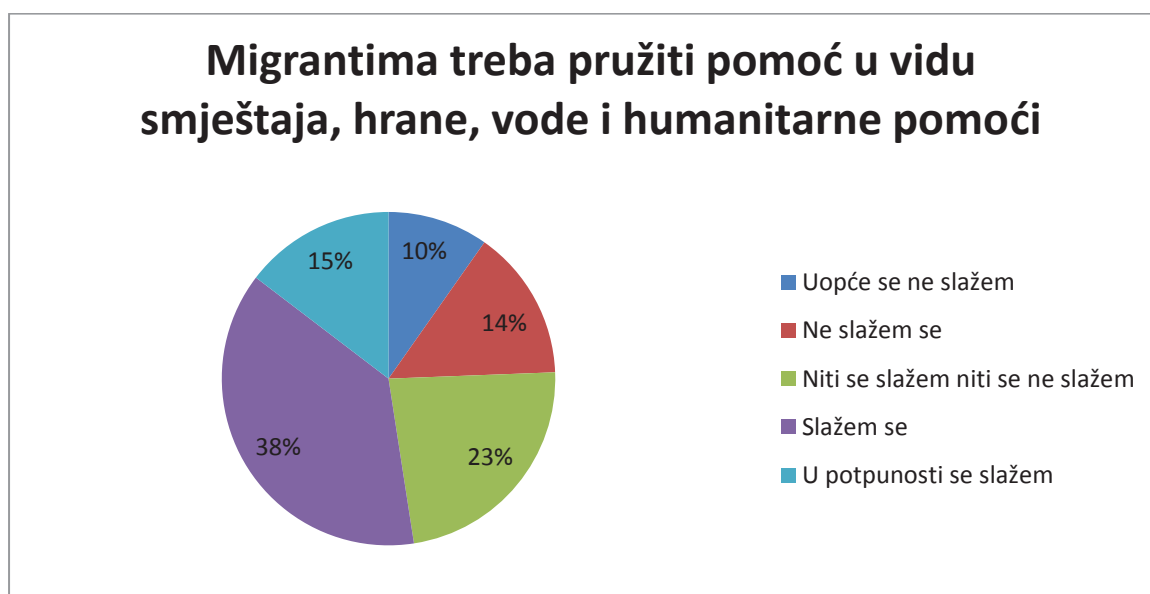
Iduće pitanje u anketi odnosilo se na strategiju Bosne i Hercegovine pri prijemu imigranata. Rezultate ću pokazati u grafikonu broj 5.

Grafikon broj 5.

Rezultati ovog grafikona nam pokazuju da ispitanici su mišljenja da strategija države Bosne i Hercegovine nije bila dobra kada je u pitanju prijem migranata. Samo 7 ispitanika, od ukupno 82 je zadovoljno strategijom, što u konačnici i ukazuje na probleme o kojima sam pisao u ovom magistarskom radu. Ovdje vidimo da je opće mišljenje i struke ali i javnosti tj. ispitanika da država nije dala adekvatan odgovor na ovaj izazov. Moje mišljenje je da naša država ima rascjepkan sigurnosni sistem te nedostatak tehničkih i ljudskih potencijala u svojim strukturama.

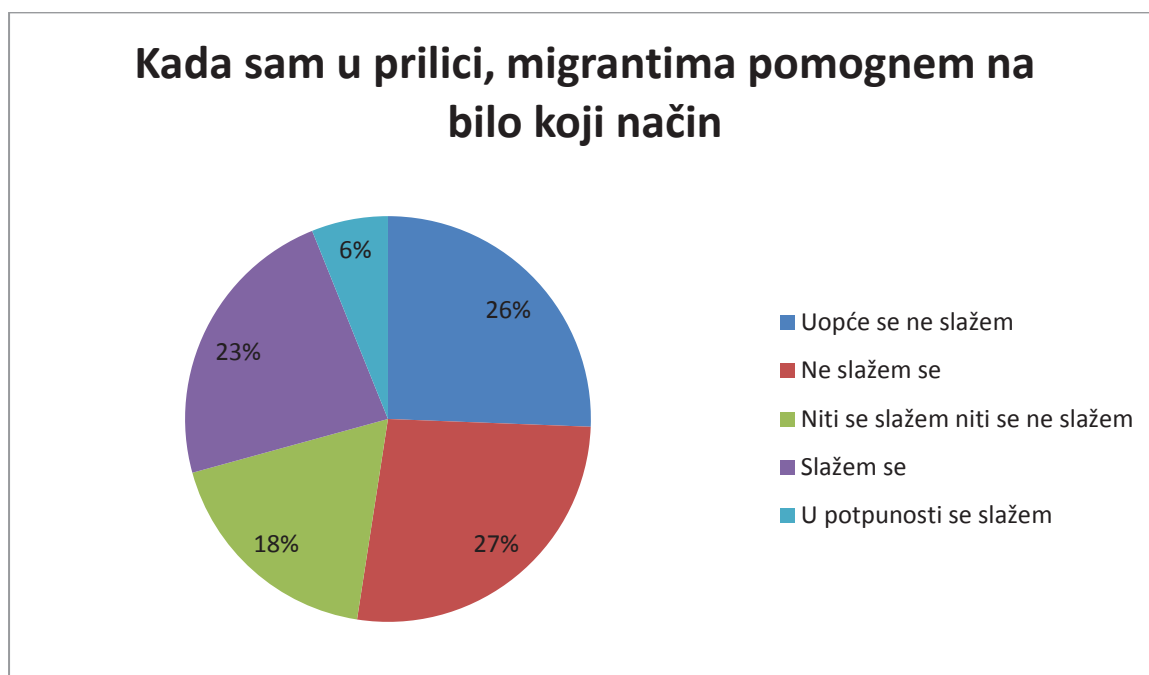
Grafikon broj 6.

Na osnovu pokazatelja iz grafikona broj 6., od ukupno 82 ispitanika, njih čak 39 je dalo odgovor da se ne slaže sa činjenicom da migrantima treba pružiti pomoć u vidu smještaja, hrane, vode ili humanitarne pomoći. Kao autor ove ankete, nisam se nadao ovakvim rezultatima na ovo postavljeno pitanje, iz jednostavnog razloga jer su mnogi od nas, naše obitelji, naši prijatelji i poznanici u bliskoj prošlosti bili također imigranti, izbjeglice, zbog ratnih dešavanja koja su zadesile Bosnu i Hercegovinu u prvoj polovini 90-tih godina prošloga stoljeća. Mnogi naši bližnji su također preživljavali jer su im bili ponuđeni hrana, smještaj, i bilo koji drugi vid pomoći, no izgleda da su mnogi to već zaboravili i da gledaju samo svoje živote.

Slijedeće teza u anketi se nadovezivala na prethodnu i glasila je: „Kada sam u prilici, migrantima pomognem na bilo koji način“. Po meni kao autoru ove ankete, rezultati su ponovo poražavajući a glasili su ovako:

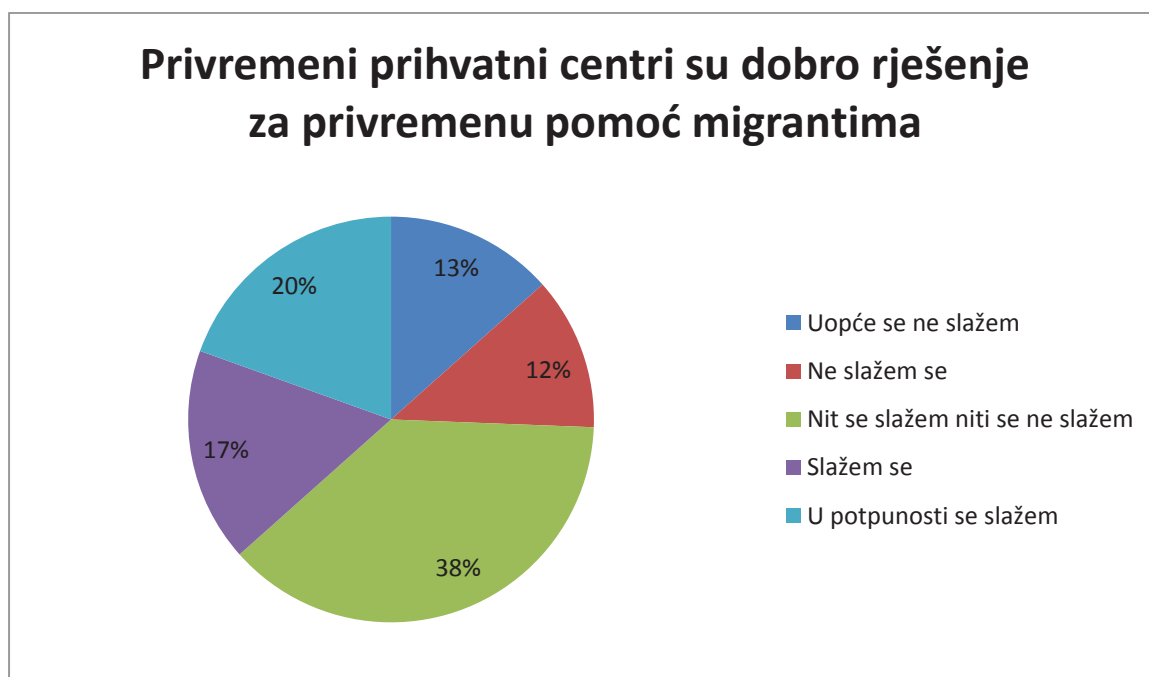
Grafikon broj 7.

Od ukupno 82 ispitanika, njih 58 je dalo odgovor da migrantima ne pomognu ni na bilo koji način. 19 ispitanika ili 23% se slaže s tvrdnjom da pomognu migrantima dok 5 ispitanika ili 6% njih je ponudilo odgovor da se u potpunosti slažu s ovom tvrdnjom. Pri izradi ovoga magistarskog rada, naišao sam na članak koji je na svome portalu objavio portal dw.com i u tom članku se nalazi priča o Jasmini Hušidić iz Velike Kladuše koja svakodnevno pomaže

migrantima na način da im dijeli hranu, vodu, odjeću, lijekove i da je pojedini mještani sputavaju u tome, čak i prijavljuju policiji.⁷⁶ Mislio sam da su te priče neistinite jer nisu logične, no kada sam izradio anketu i podijelio je među ispitanicima, koji su u velikoj većini moji prijatelji, kolege i poznanici, stiglo je još jedno razočarenje koje možete vidjeti u prethodnim rezultatima.

Grafikon broj 8.

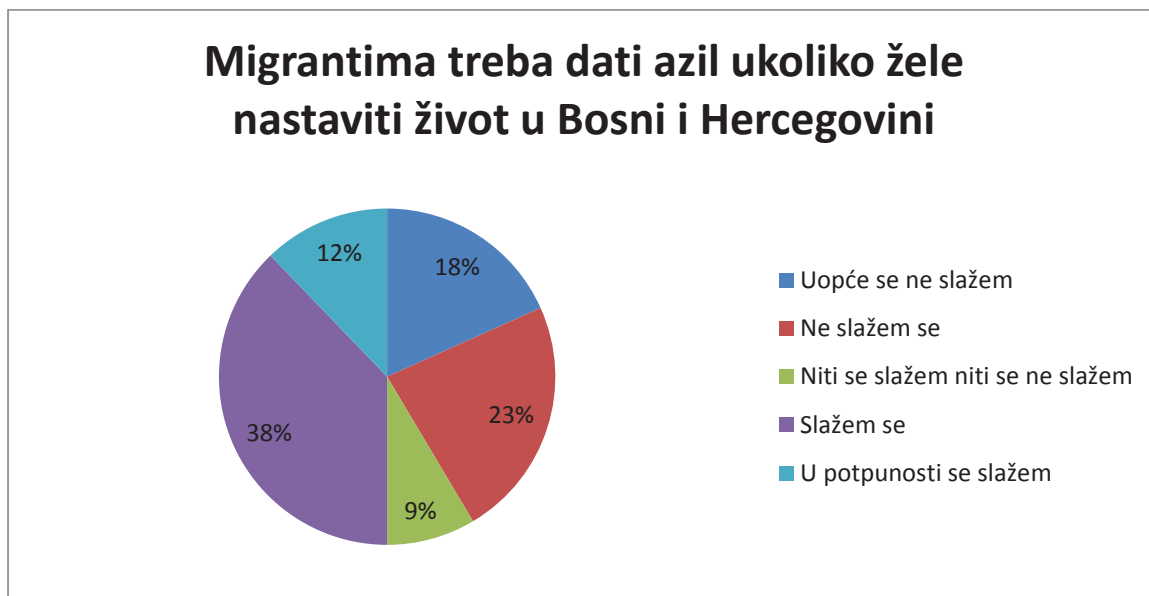

Razmišljanja ispitanika nakon ove tvrdnje su pomiješana. Od ukupno 82 ispitanika, njih 21 su dali odgovor da se ne slažu s tvrdnjom da su PPC dobro rješenje za privremenu pomoć migrantima, njih 31 su odgovorili da se niti slažu niti ne slažu, dok je 30 ispitanika dalo odgovor da se slaže ili u potpunosti slaže s tvrdnjom da su PPC dobra rješenja za privremenu pomoć migrantima.

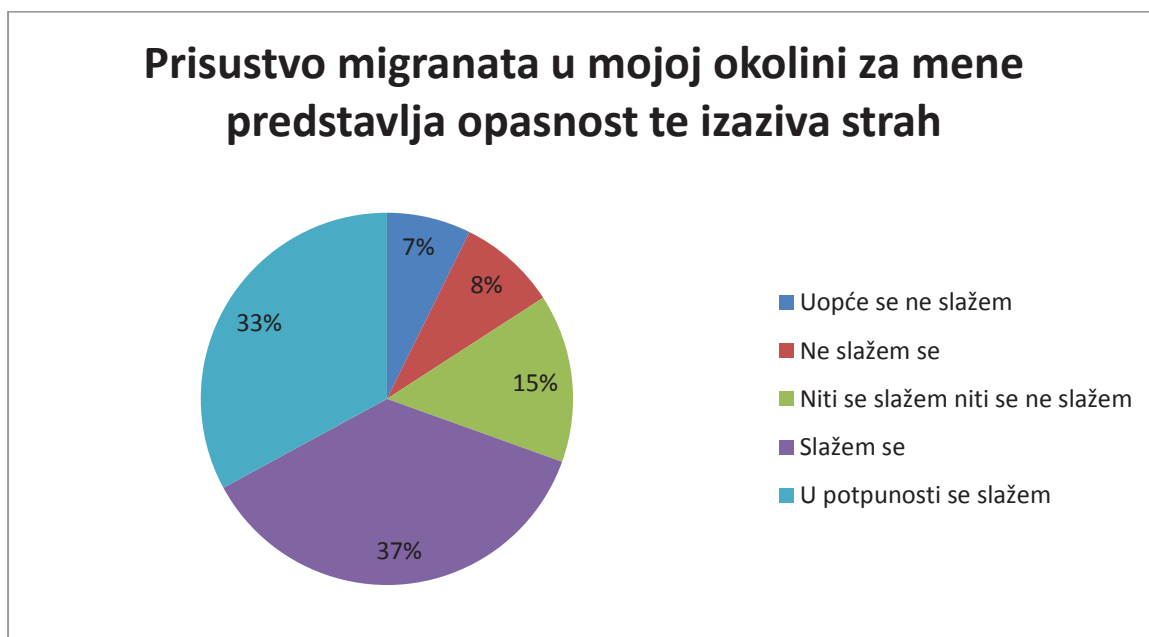
⁷⁶ <https://www.dw.com/sr/bih-problemi-za-one-koji-poma%C5%BEu-migrantima/a-56673652> prisutpljeno 28.09.2021. godine u 10:10 sati

Grafikon broj 9.

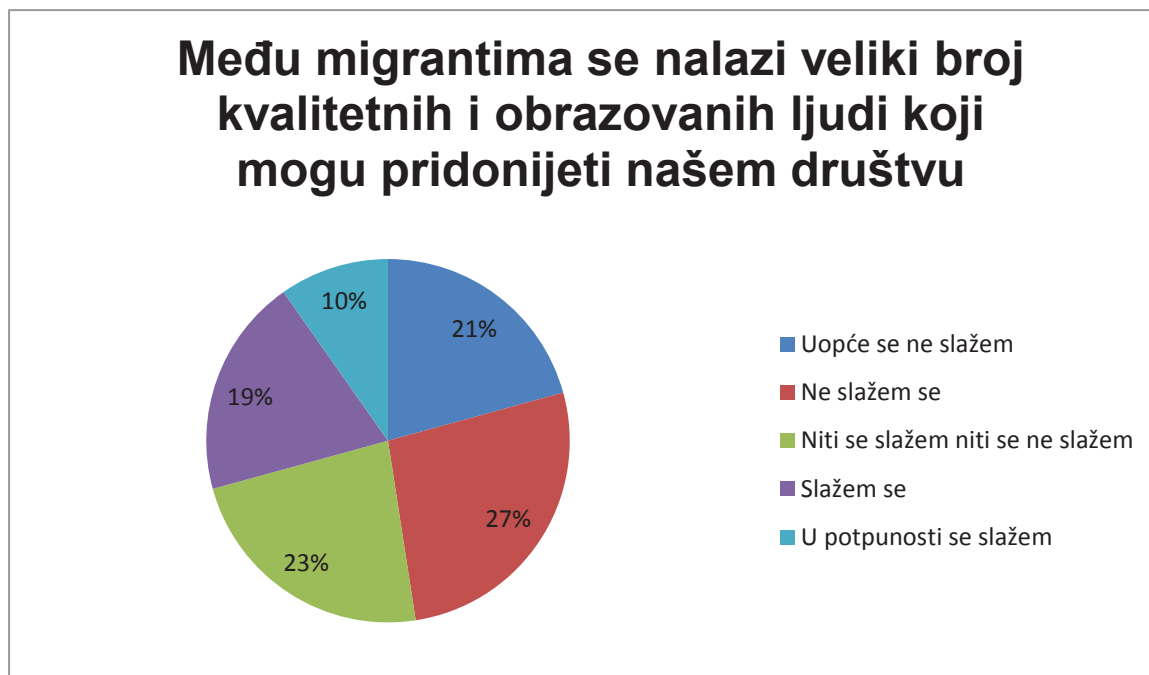
Na osnovu pokazatelja u grafikonu broj 9. vidimo da je velika razlika između ispitanika. 34 ispitanika su protiv toga da migrantima treba dati azil ukoliko imaju želju nastaviti svoj život u Bosni i Hercegovini, 7 ispitanika nema određeno mišljenje na ovu tvrdnju, dok 41 ispitanik se slaže s ovom tvrdnjom da migrantima treba dati azil ukoliko žele nastaviti život u Bosni i Hercegovini. Ne postoji obaveza migranata da zatraže azil u prvoj sigurnoj zemlji u koju stignu, iako mnogi to zapravo i čine. Moje osobno mišljenje je da ukoliko neki migrant želi nastaviti život u Bosni i Hercegovini, to može ostvariti.

Grafikon broj 10.

Grafikon broj 10. nam pokazuje da se veliki broj ispitanika (njih 57) ne voli nalaziti u blizini migranta jer to za njih predstavlja opasnost te izaziva strah. 13 ispitanika se ne slaže s tvrdnjom da migranti po njih predstavljaju opasnost te izazivaju strah, dok 12 ispitanika nema određeno mišljenje o toj tvrdnji. Osobno, nikad nisam doživio niti jednu neugodnost niti osjetio bilo kakvu nelagodu, a mnogo puta sam bio u neposrednoj blizini migranata. Još jedni rezultati koji su mene kao ispitivača iskreno iznenadili.

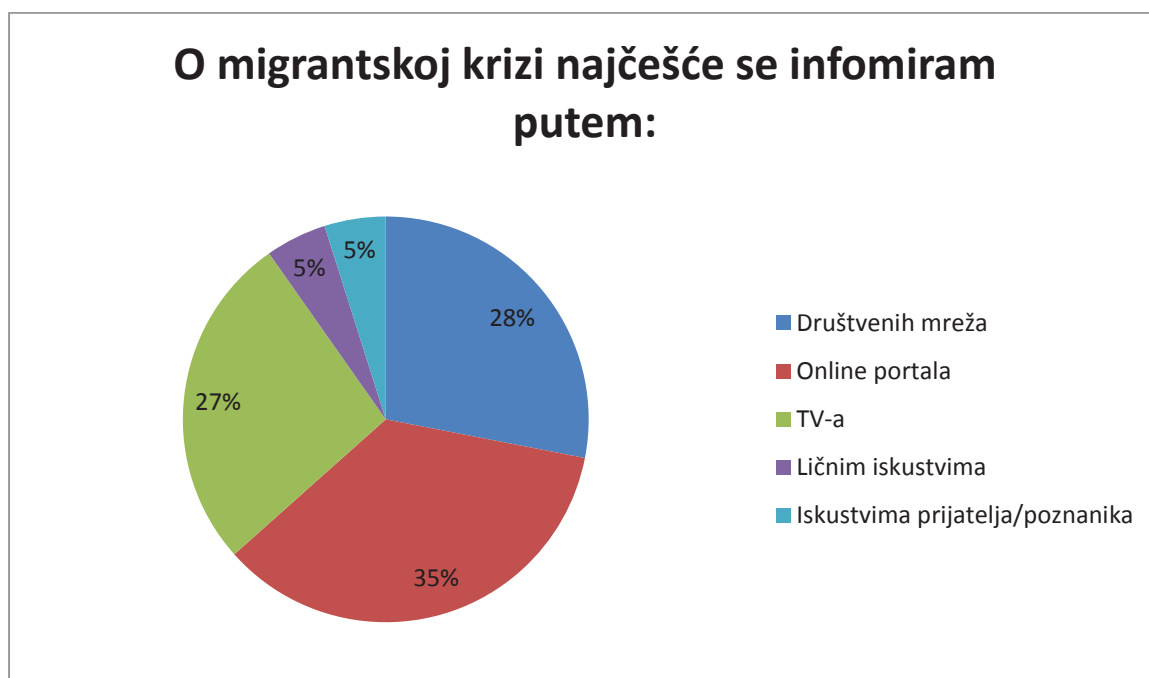
Grafikon broj 11.

Već ranije u magistarskom radu sam pisao o tome kako mislim da među migrantima ima velikih broj kvalitetnih i obrazovanih ljudi, te da oni mogu pridonijeti našem društvu, te sam tu tvrdnju postavio i u anketu. Od ukupno 82 ispitanika, njih 39 se ne slaže s tim da među migrantima ima i školovanih i visokoobrazovanih ljudi, dok 24 ispitanika se slažu s tom tvrdnjom. 19 ispitanika nema određeno mišljenje o ovoj tvrdnji. Moje mišljenje je da ovakvim rezultatima u ovom grafikonu (broj 10.) pridonosi i nepotpuno i neprofesionalno izvještavanje medija, koji nam u 99% slučajeva serviraju loše, ružne situacije i vijesti ove migrantske krize, te šira javnost ima potpuno krivu sliku o migrantima.

U posljednjoj tvrdnji u anketi, zanimalo me iz kojih medija se građani najčešće informiraju o ovoj migrantskoj krizi. Rezultate donosim u grafikonu broj 12.

Grafikon broj 12.

Iz grafikona broj 11. vidljivo je da se ispitanici ove ankete o migrantskoj krizi najčešće informiraju putem Online portala, zatim društvenih mreža te TV-a. Vidimo da se samo 4 ispitanika informiraju ličnim iskustvima, tj. samo 4 ispitanika imaju kontakt s migrantima. Naravno, postavlja se pitanje koliko su relevantni izvori tih informacija na društvenim mrežama, te na različitim portalima, te je to jedan od mogućih razloga, zašto građani imaju toliko iskrivljenu sliku o migrantima.

7. GLOBALIZACIJA MIGRACIJA

7.1 Uticaj medija, tj. medijsko izvještavanje tijekom migrantske krize

Povećana medijska pokrivenost posvećena opasnoj i nestabilnoj situaciji na Bliskom istoku, krizi koja je mnoge natjerala da napuste svoje domove i potraže utočište u susjednim zemljama ili u Europi. U izvještavanju ili raspravi o ovim tragičnim događajima i njihovim posljedicama, mediji i političari počeli su široko koristiti etikete poput "europske migrantske krize" i "europske izbjegličke krize". Opisivanje krize i njezinih događaja, kroz takve oznake, uokviruje priliv raseljenih osoba u Europu na specifične načine. Na primjer, dok oznaka poput "izbjeglice" prikazuje ljude koji bježe od oružanog sukoba ili progona, "migrant" opisuje ljude koji donose svjesnu odluku da napuste svoju zemlju i traže bolju ekonomsku situaciju na drugom mjestu. Takve oznake služe kao okviri koji mijenjaju percepciju i možda čak utječu na ponašanje te mogu imati ozbiljne posljedice po živote i sigurnost tih raseljenih pojedinaca na način da im mogu potkopati potporu javnosti, usmjeriti javno mnijenje i uokviriti raspravu o tome kako bi svijet trebao razumjeti i reagirati na ovu krizu. Gotovo je nemoguće ne zamijetiti to da kod bosanskohercegovačkog stanovništva postoji negativna predodžba o izbjeglicama i migrantima koji dolaze iz ratom zahvaćenog područja te da se migranti skoro uvijek opisuju u negativnom kontekstu.

Migrantska kriza u Europi, ili bolje rečeno, katastrofa uzrokovana europskom graničnom politikom, jedan je od najsnažnije potenciranih svjetskih događaja u posljednjem desetljeću. Razvio se oko rubova bogate i tehnološki razvijene regije, doma nekoliko velikih središta globalne medijske industrije. Prizori očajaja, patnje i spašavanja koje bi strani dopisnici obično mogli skupiti u teže pristupačnim dijelovima svijeta sada su bili dostupni novinarima, redakcijama, filmskim producentima i TV kućama, po relativno niskim cijenama.

Migranti, koji su bili dio migrantske rute, nakon što su stigli na sigurno, mogli su se kretati i razgovarati s kim god žele. To je dalo određene prednosti vrsti medijskog izvještavanja koje nam je svakodnevno servirano. Najviše od svega, izvještavani smo o izvanrednim situacijama kako su se razvijale. Tijekom 2015. godine priča o migrantskoj krizi razvijala se kroz niz središnjih točaka na različitim lokacijama unutar i oko Europske unije. U travnju je, na primjer, pozornost bila usmjerena na rutu krijumčara iz Libije, nakon najsmrtonosnijeg brodoloma ikada zabilježenog na Mediteranu, kada je život izgubilo oko 400 migranata,

uglavnom maloljetnika.⁷⁷ Nedugo zatim, fokus se premjestio na La Manche, gdje su francuska i britanska politika odvrćanja ilegalnih migranata od pokušaja prelaska, dovela do sve većeg medijskog izvještavanja. Do ljeta broj prelazaka brodova iz Turske u Grčku drastično se povećao, a slike i priče ljudi koji su stupili na egejske obale ili hrpe narančastih prsluka za spašavanje postale su dominantne, i mogli smo ih vidjeti svakodnevno. Pomisao na katastrofu koja je zadesila Europu sigurno nas odmah asocira na fotografiju koju je zabilježio reporter Reutersa, i koja je obišla cijeli svijet. To je slika malodobnog Sirijca, Aylana Kurdija koji se utopio na obali Sredozemnog mora.⁷⁸

Slika br. 5

Izvor: <https://www.dw.com/hr/fotografija-koja-poga%C4%91a-sve-nas/a-18691712>

Nakon toga, na scenu su stupile slike ljudi koji su se kretali Balkanom. Naravno, ni Bosnu i Hercegovinu nisu zaobišla različita izvještavanja o migrantskoj krizi. Mogli smo pročitati svašta, od točnih i ispravnih naslova, izvještavanja s lica mjesta, razgovora sa migrantima, pa do onih senzacionalističkih, bizarnih, huškačkih. Sve ono što se pojavi, a da ima veze sa

---

⁷⁷ <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/prevrnuo-se-brod-sa-700-ljudi-izvukli-su-samo-30-ak-prezivjelih-za-ostale-su-nade-izrazito-male-ovo-je-tragedija-ogromnih-razmjera-377188> pristupljeno 18.09.2021. godine u 11:22 sati

⁷⁸ <https://www.dw.com/hr/fotografija-koja-poga%C4%91a-sve-nas/a-18691712> pristupljeno 18.09.2021. godine u 11:43 sati

kriminalitetom, odnosno sa „crnom kronikom“, a vezano je za migrantsku populaciju, onda se to nastoji da se preuveliča, samim time što se radi o jednoj ranjivoj skupini koja je drugačija od nas samih, odnosno dovoljno je ne poznajemo. To olakšava širenje straha kod domaćeg stanovništva, izvještavanjem koje nije ni korektno a ni profesionalno.

Pored portala, novina i TV kuća, koje na svakojake načine izvještavaju o migrantima, ono što je sramno i neljudski jeste portal „antimigrant.ba“,⁷⁹ koji na sramotan i bezobrazan način piše, tj. izvještava o migrantima. Na tom portalu možemo pročitati samo ružne, diskriminatorne vijesti koje pišu o migrantima. Također, mišljenja sam da u vrijeme predizbornih kampanja, svugdje u svijetu pa i u našoj državi, migracije su velika tema i javnost je uvelike podijeljena, te mnogim političkim opcijama odgovara da mediji opisuju izbjeglice i migrante kao loše. O tome je u svome radu „Izbjeglice, migracije i trgovina ljudima, koji je objavljen u Zborniku radova „Kojeg je roda sigurnost“ pisala i mentorica ovoga magistarskog rada, prof. dr. Valida Repovac Nikšić: „Migracije su kako u Evropi tako i u svijetu krucijalna tema onih koji se utrkuju za vlast. Dovoljno je analizirati zadnje opšte izbore u Italiji 2018. godine koji su rezultirali koalicijom krajnje desničarske partije Liga (Lega) i radikalnog ljevičarskog populističkog pokreta Pet zvjezdica (Movimento Cinque Stelle). Ili poslušati govore američkog predsjednika Donalda Trumpa o migrantima iz Južne Amerike u vrijeme trajanja predsjedničke kampanje i nakon dolaska na vlast.“⁸⁰

Spomenuo bih svakako kao svijetlu točku našeg društva, nevladinu organizaciju „Sarajevski otvoreni centar“ koja osim što se zalaže za unapređivanje ljudskih prava, posebno položaja i ljudskih prava LGBTI osoba i žena u Bosni i Hercegovini, zastupanjem autentičnih iskustava osoba koje trpe kršenja ljudskih prava i neravnopravan položaj, veliku pomoć pružaju i izbjeglicama na različite načine.⁸¹ Također Međunarodni forum solidarnosti – EMMAUS, kao i u mnogim prethodnim akcijama, među prvima je pružio pomoć migrantima tako što su volonteri skupljali hranu, vodu i higijenske potrepštine te ih onda u Sarajevu i Velikoj Kladaši dijelili migrantima i na taj način im barem malo olakšali život u Bosni i Hercegovini.⁸²

---

⁷⁹ <https://antimigrant.ba/>

⁸⁰ Repovac – Nikšić V. (2020). – Izbjeglice, migracije i trgovina ljudima, Zbornik radova „ Kojeg je roda sigurnost“. Sarajevo

⁸¹ <https://soc.ba/> pristupljeno 20.09.2021. godine u 16:01 sati

⁸² <https://mfs-emmaus.ba/projekti/pomoc-migrantima/> pristupljeno 28.09.2021. godine u 11:59 sati

Možda i pomozite da spomeneš oni zaista ogromne napore ulažu da pomognu svima pa i migrantima.

7.2 Uticaj globalizacije na migrantsku krizu

U 21. stoljeću međunarodna migracija dotiče živote više ljudi nego ikad prije. S više od 160 milijuna ljudi za koje se procjenjuje da žive izvan zemlje rođenja, gotovo nijedna zemlja nije netaknuta međunarodnim migracijama ili nije ravnodušna na njihove učinke. Uz siromaštvo, političku represiju, kršenje ljudskih prava i ratne sukobe koji tjeraju sve više ljudi iz svojih matičnih zemalja, dok ekonomske prilike, politička sloboda, fizička te materijalna sigurnost vuku visokokvalificirane i nekvalificirane radnike u nove zemlje, vjeruje se, da se tempo međunarodne migracije vjerojatno neće usporiti u budućnosti. “Efekat koji globalizacija ima na migracijske tokove nije samo u povećanju broja ljudi koji se kreću van zemlje porijekla, već i u modelima migracije koji su dio šireg konteksta migracija od početka devedesetih godina”.⁸³ Globalizacija migracijskih procesa jedna je od glavnih osobina svjetskog gospodarstva, što pak utječe na društveno- kulturnu i političku klimu pojedinih zemalja i čitavih regija svijeta. Istodobno se smatra da je globalizacija migracijskih tokova izvedena iz velikih protoka dobara i profita te sve veće globalizacije stanovništva.

Cijela ljudska povijest prošarana je procesom migracija. Od grčkih kolonija i rimskih vojnih osvajanja preko Bizantskog i Osmanskog carstva, pa do europskih kolonizacija do velikih seoba u devetnaestom i ranom dvadesetom stoljeću, možemo reći da migracija potječe još od civilizacija. Jako malo zemalja je ostalo netaknuto raznim migracijama. Različiti narodi poput državljana Haitija koji migriraju najčešće u SAD,⁸⁴ Indije, država Bliskog Istoka te svih država bivše Jugoslavije, najčešće čine međunarodne migrantske mreže. Sjedinjene Države primaju daleko najviše međunarodnih migranata, ali migranti također pristižu u Njemačku, Francusku, Kanadu, Saudijsku Arabiju, te u sve ostale zemlje na svijetu. Proces globalizacije

---

⁸³ Osnove upravljanja migracijama- Vodič za kreatore politike djelovanja. str 16 godina izdanja

⁸⁴ <https://www.dw.com/hr/izbjeglice-sti%aC5%BEu-u-sad-vlasti-ih-vra%C4%87aju/a-59261001> pristupljeno 21.09.2021. godine u 11:52 sati

dodao je nove funkcije odgovornosti državama i promijenio neke od dosadašnjih, budući da je tradicionalna funkcija garancije odbrane njenog teritorija i političke nezavisnosti sada vezana uz obavezu osiguravanja ekonomske nezavisnosti, kulturnog identiteta i socijalne stabilnosti. Također, globalizacija je transformirala postojeće rizike i prijetnje, koje je nemoguće neutralizirati samo fokusiranjem na državu i sa strategijom nacionalne sigurnosti ograničenom na nacionalne granice.

Dakle, migracije ljudi u zemlje događale su se kroz povijest i to nikako nije nova pojava. Ono što je novo je ta promjenjiva priroda migracija u ovo doba globalizacije. U suvremenom društvu/svijetu, gdje se čini da je sve globalno, migracije također mijenjaju svoju prirodu i oblike koje imaju. Globalizaciju karakterizira uspostavljanje snažnih ekonomskih, informacijskih, političkih, kulturnih i drugih veza između država i te veze postaju odlučujuća spojnice njihove budućnosti razvoja. Važan oblik ovih veza su migracijski tokovi, tj. međudržavno kretanje ljudi uvjetovano neravnomjernim razvojem svjetske ekonomije, nejednakošću u gospodarstvu i različitim mogućnostima u različitim zemljama, te potražnja za radnom snagom na svjetskom tržištu rada.

Globalizacija je sa sobom donijela i mnoge društvene i ekonomske novitete, te niti međunarodna migracija nije iznimka u tome. No postavlja se pitanje, što je to točno globalizacija učinila migracijama. Za mnoge je međunarodna migracija postala globalna, zbog toga što globalizacija znači veću cirkulaciju dobara, ljudi i kapitala, ali također i veću obvezu svjetskoj politici. Upravo tako u svome tekstu „Migracije kao globalni problem“ govori Siniša Tatalović : “Globalizirani svijet obilježen je mobilnošću ljudi, roba, usluga i kapitala, što je i glavno obilježje vremena u kojem živimo“.⁸⁵ Globalizacija je promijenila prirodu međunarodnih migracija ne samo kvantitativno, već i kvalitativno. Globalizacija je pokrenula veću fleksibilnost i umreženost migracija, a postoje i kvalitativne promjene u dinamici migracija izazvane raznolikošću regija i ljudi koji su sada uključeni u migracioni proces. Najveći razlozi za migriranje su zasigurno rat i katastrofe velikih razmjera, bilo prirodnih ili uzrokovanih čovjekovom voljom. Osim tih razloga, korijeni međunarodne migracije mogu se pronaći u potrazi za zaštitom sebe i svoje obitelji od trajne fizičke opasnosti i za

---

⁸⁵ <http://casopis.sk-d-prosvjeta.hr/migracije-kao-globalni-problem/> pristupljeno 24.09.2021. godine u 12:55 sati

izbjegavanjem ekonomskih kriza, te potraga za ekonomskim poboljšanjem, koja je stalna značajka migracije.

Ono što je sigurno jeste da živimo u „doba migracija“, te sam mišljenja da će i u budućnosti ljudi u najvećoj mjeri migrirati zbog političke, društvene i kulturne netolerancije, odnosno zbog kršenja ljudskih prava. Drugi razlog zbog kojeg će ljudi napuštati svoje domove, jesu različiti oblici ekonomske isključenosti i etno-rasna, vjerska ili jezična diskriminacija koje ugrožavaju određene segmente stanovništva.

8. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Možemo reći da su međunarodne migracije fenomen koji je kompleksan i nezaustavljiv te je neraskidivo povezan s globalizacijom. S jedne strane, procesi globalizacije pokreću međunarodne migracije, uključujući razlike u razvoju, demografiji i demokraciji, ratna dešavanja, globalnu krizu radnih mjesta, nestabilnost globalnih tržišta rada, veliku revoluciju u komunikacijama, međunarodnom i međukontinentalnom transportu te revoluciju transnacionalnih društvenih mreža. S druge strane, sama međunarodna migracija kreira proces globalizacije, uključujući globalni prijenos novca i robe, pojavu globalnih gradova, te rastuću društvenu i kulturnu raznolikost. Proces globalizacije i strukturne promjene utjecati će na veličinu, sastav, smjer i vrijeme međunarodnih migracija.

Ishod brojnih arapskih ustanaka koji su se javljaju u 21. stoljeću kulminiralo je 2011. godine, kada je veliki broj ljudi počeo napuštati Bliski Istok i nastavak normalnog života tražiti u drugim dijelovima svijeta. Kraj 2014-te godine i početak 2015-te godine donio je nepredviđen priljev velikog broja izbjeglica, te su izbjeglice iznenada počele predstavljati najveću prijetnju državama Europske Unije, koje su na taj izazov odgovarale svakojako, često i nehumano. Europa i Europska Unija imaju obvezu i sposobnost nositi se s ovom nezapamćenom i tragičnom krizom. To predstavlja još značajnije izazove za političke sustave. Upečatljiva razlika posljednje migrantske krize u odnosu na prošle krize jest činjenica da napredak komunikacijske tehnologije i pojava novih ruta krijumčarenja dovodi do situacija koje se brzo mijenjaju i teško ih je kontrolirati.

Proces globalizacije najčešće povezujemo sa velikim i brzim protokom kapitala, raznih proizvoda, roba i usluga preko nacionalnih granica. Naravno, u globalizacijski proces spada i velika frekvencija protoka ljudi koji svakodnevno prelaze državne granice, putem različitim prijevoznih sredstava. Nedavna migrantska kriza koja je pogodila veliki dio Europe, a nije zaobišla ni Bosnu i Hercegovinu, očiti je primjer globalizacije na djelu, gdje ljudi s jednog dijela Europe, ilegalno prelaze državne granice i naseljavaju druge države, u kojima traže svoju priliku za bolji život.

Područje Balkana kao i Bosnu i Hercegovinu također su pogodili problemi s nekontroliranim i velikim dolaskom migranata. Odgovorni ljudi, te institucije koji brinu o ovom problemu,

zasigurno nisu pravovremeno reagirali, te smo bili svjedoci humanitarne krize koja nas je zadesila. Prihvatni kampovi koji su bili namijenjeni za prihvat migranata, nisu bili od velike koristi, jer migranti u njima nisu imali osnovne uvjete za život. Veliku ulogu u pomoći migrantima odigrale su međunarodne organizacije, nevladine organizacije, volonteri, nezavisni novinari, no bilo je i onih koji su nastojali i odmoći ljudima u nesreći poput pojedinih medija, koji su lažnim i neprovjerenim informiranjem nastojali napraviti još veći linč prema migrantima.

Ako pratimo situaciju na Bliskom Istoku, situaciju u Afganistanu, ponovni dolazak Talibana na vlast, jasno je da se će se migracije iz tih dijelova svijeta nastaviti jer ljudi su primorani da bježe od strahota rata, diskriminacije i teškog socio-ekonomskog položaja i da žele bolji život za sebe i svoju obitelj. Svi zajedno moramo da se zapitamo kako je bilo našim roditeljima, prijateljima, rođacima koji su prije 30–tak godina isto tako napuštali svoje domove u nadi da spase svoj život. Ako nismo u mogućnosti da pomognemo čovjeku koji je proputovao tisuće i tisuće kilometara, onda ne treba ni da im odmognemo na bilo koji način. Ono što je sigurno jest da zemlje članice Europske Unije kao i zemlje Zapadnog Balkana nisu položile test zajedništva i donošenja dobrih odluka u kriznim situacijama. Trenutno živimo u globaliziranom svijetu u kojem nam je budućnost nepredvidiva, u što smo se uvjerali tijekom pandemije koronavirusa, no ono čega smo zasigurno svjesni da će migracije itekako utjecati na naše živote, živote naših obitelji i naših prijatelja gdje god se nalazili u svijetu.

9. PRILOZI

Podatci o ispitanicima te postavljena pitanja i konstatacije u anketi, izrađenoj za potrebe prikupljanja podataka u ovom magistarskom radu:

- Spol ispitanika
- Godišnja dob ispitanika
- Stupanj obrazovanja ispitanika
- Upoznat sam sa situacijom zbog koje migranti imigriraju sa Bliskog Istoka u Europu
- Bosna i Hercegovina je imala dobru strategiju po pitanju prijema velikog broja migranta
- Migrantima treba pružiti pomoć u vidu smještaja, hrane, vode i humanitarne pomoći
- Kada sam u prilici, migrantima pomognem na bilo koji način
- Privremeni prihvatni centri su dobro rješenje za privremenu pomoć migrantima
- Migrantima treba dati azil ukoliko žele nastaviti život u Bosni i Hercegovini
- Prisustvo migranata u mojoj okolini za mene predstavlja opasnost te izaziva strah
- Među migrantima se nalazi veliki broj kvalitetnih i obrazovanih ljudi koji mogu pridonijeti našem društvu
- O migrantskoj krizi najčešće se informiram putem:

Ispitanici su imali 5 ponuđenih odgovora/konstatacija na postavljana pitanja te su glasili:

- Uopće se ne slažem
- Ne slažem se
- Niti se slažem niti se ne slažem
- Slažem se
- U potpunosti se slažem

Slike:

Slika 1: Ilustracija „Šta je globalizacija“ ?

Slika 2: Zaštitna ograda na Mađarskoj granici

Slika 3: Fotografija iz zraka PPC Lipa u Bihaću

Slika 4: Loši uvjeti u kojima borave migranti

Slika 5: Fotografija utopljenog dječaka Aylana Kurdija

10. SKRAĆENICE

BiH – Bosna i Hercegovina

SAD – Sjedinjene Američke Države

UN – Ujedinjeni narodi

OECD – Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj

COVID19 – Pandemija koronavirusa

WTO – Svjetska trgovinska organizacija

IMF – Međunarodni monetarni fond

ISIL – Islamska država

ECHO – Odjel za humanitarnu pomoć i civilnu zaštitu Europske Unije

EU – Europska Unija

PPC – Privremeni prihvatni centar

IOM – Međunarodna organizacija za migracije

UDLJP – Univerzalna deklaracija ljudskih prava

DRC – Dansko vijeće za izbjeglice

EMMAUS – Međunarodni forum solidarnosti

UNHCR – Visoki komesarijat za izbjeglice

11. LITERATURA

Knjige:

Beridan Izet, Tomić M. Ivo, Kreso Muhamed. 2001, Leksikon sigurnosti – Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Sarajevo

Dušanić Srđan, Hrekes Yamen, Pralica Miloš, 2019, Migranti i mi, Sarajevo

Giddens Anthony , 2003, Sociologija, Beograd

Mesić Milan, 2002, Međunarodne migracije – tokovi i teorije, Societas, Zagreb

Šimleša Dražen, 2006, Četvrti svjetski rat: globalni napad na život / Drugačiji svijet je moguć: priče iz našeg dvorišta, Zagreb

Termiz Dževad, 2004, Metodologija društvenih nauka, NIK „Grafit“, Lukavac

Zbornici radova:

Emmeres Ralf „Sekuritizacija“ , 2010, – Unutrašnja sigurnost – Hrestomatija odabranih tekstova, Zagreb

Muratović Rasim, 2008, „ Globalizacija i antiglobalizacija „ Univerzitet u Zenici, str. 32-33

Repovac Nikšić Valida, 2020, „ Izbjeglice, migracije i trgovina ljudima“ – Kojeg je roda sigurnost, Sarajevo, str. 199-215

Članci iz časopisa:

Alić Sead, 2008, „Globalno selo“ / <https://hrcak.srce.hr/41064>

Bježančević Sanja, 2019, „Migrantska kriza u Europskoj Uniji – Izazovi, Europska sigurnost i zaštita temeljnih prava“ str. 1232 / <https://hrcak.srce.hr/233543>

Jameson Fredric, 2000, „Globalizacija i politička strategija“ / <https://hrcak.srce.hr/26851>

Kandžija Vinko, Host Alen, 2001, „ Europski monetarni sustav“ / <https://hrcak.srce.hr/28783>

Karlić Ivan, 2008, „Dvoznačnost fenomena globalizacije“ / <https://hrcak.srce.hr/41067>

Kaurin Sara, 2014, „Azil u savremenom međunarodnom pravu“ / <https://hrcak.srce.hr/147351>

Koturović Vladimir, Bošković Suzana, 2017, „Razvoj politike azila EU“
[/https://hrcak.srce.hr/198069](https://hrcak.srce.hr/198069)

Lanšćak Nikola, 2014, „Politička korupcija kao prijetnja nacionalnoj sigurnosti – Teorijski pristup Kopenhaške škole“. str. 160 / <https://hrcak.srce.hr/135746>

Mesić Milan, 2002, „Globalizacija, nove države i novi migranti“ /
<https://hrcak.srce.hr/107346>

Mikac Robert, Dragović Filip, 2017, „Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed“ / <https://hrcak.srce.hr/198071>

Pešić Jelena, 2017, „Uticaj migrantske krize na terorizam u Evropi,– str.43

Smajić Mirza, 2017, „Sigurnosni aspekti migracijske krize: između humanosti i oblikovanja novih “umjetnih” manjina“ /

https://www.academia.edu/33289005/Sigurnosni_aspekti_migracijske_krize_izme%C4%91u_humanosti_i_oblikovanja_novih_umjetnih_manjina

Tadić Jure, Dragović Filip, Tadić Tonči, 2016, „Migracijska i izbjeglička kriza – sigurnosni rizici za EU“ / <https://hrcak.srce.hr/160609>

Vejnović Duško, 2017, „Migrantska kriza i njene refleksije po bezbednost Republike Srpske i BiH“ / <https://fbn.unibl.org/wp-content/uploads/2019/03/18-Migrantska-kriza-i-njene-refleksije-po-bezbednost-Republike-Srpske-i-BIH-prof.-dr-Du%C5%A1ko-Veinovi%C4%87-doc.-dr-Dragan-Radi%C5%A1i%C4%87.pdf>

Zubić Petar, 2018, „Migracije i Marakeški sporazum“ / <https://hrcak.srce.hr/213969>

Internetski izvori:

- <https://novac.jutarnji.hr/novac/aktualno/sto-se-promijenilo-od-bankrota-stoljeca-kada-je-cijeli-svijet-potonuo-u-ponor-recesije-7830282>

- <https://www.oecd.org/corruption/managingglobalisationandtheroleoftheoecd.htm>

- <https://zrnoznanja.com/transatlantski-kabl-kako-je-postavljen-prvi-kabl-po-dnu-okeana>

https://www.researchgate.net/publication/228145552_Gendered_Aspects_of_Globalization
[\[europa.ep.eu/sites/default/files/Discover/EducatorsTeachers/ActivitiesForYourClassroom/migr-introduction_hr.pdf\]\(https://europa.ep.eu/sites/default/files/Discover/EducatorsTeachers/ActivitiesForYourClassroom/migr-introduction_hr.pdf\)](https://historia-</p></div><div data-bbox=)

http://www.ff-eizdavastvo.ba/Books/SerialPubl/Radovi_FF_Historija_2014.pdf

<https://www.vecernji.hr/vijesti/prisilno-premjesteno-12-milijuna-afrikanaca-1026180>

<https://www.dw.com/bs/da-li-korona-ko%C4%8Di-migracije/av-57766031>

<https://www.telegram.hr/politika-kriminal/marakeski-sporazum-upravo-su-podrzale-164-drzave-izvukli-smo-nekoliko-stvari-koje-bi-vas-mogle-zanimati/>

[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing/hr&oldid=510105)

[explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing/hr&oldid=510105](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing/hr&oldid=510105)

<https://www.europarl.europa.eu/news/hr/headlines/security/20190612STO54307/schengen-vodic-kroz-europu-bez-granica>

[//www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2015/09/14/jha-relocation-refugees](http://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2015/09/14/jha-relocation-refugees)
<https://www.slobodnaevropa.org/a/samit-u-briselu-lideri-balkana-i-ez-o-izbeglickoj-krizi/27325343.html>
<https://www.dw.com/hr/mini-schengen-tko-%C4%87e-imati-koristi/a-55605851>
<https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement>
<https://www.juznevesti.com/Drushtvo/Otvoren-prihvatni-centar-za-migrante-u-Presevu.sr.html>
<https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2015/7/29/kanjiza-otvara-prihvatni-centar-za-migrante>
<https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2015/6/18/makedonija-mijenja-zakon-o-azilu>
<http://www.sluzbenilist.ba/page/akt/KK4YbZkZ2H0=>
<https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2020/12/23/pozar-u-kampu-lipa-u-bihacu>
<https://avaz.ba/vijesti/crna-hronika/606469/masovna-tucnjava-migranata-u-blazuju>
<https://ba.voanews.com/a/bih-migranti-kamp-lipa-pozar/5710122.html>
<https://www.nacional.hr/humanitarna-katastrofa-u-bih-tri-tisuce-migranata-na-otvorenom>
<http://azil.rs/usvajanje-njujorske-deklaracije-o-izbeglicama-i-migrantima-na-istorijskom-samitu-un>
https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/cnr.pdf
<https://www.klix.ba/vijesti/bih/surovi-uslovi-za-migrante-u-kampu-lipa-improvizuju-u-borbi-za-zivot/210118006>
<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/guardian-hrvatska-policija-tuce-i-seksualno-zlostavlja-migrante-mup-odbacujemo-sve-optuzbe-15026822>
<http://europa.ba/?p=71270>
<https://help.unhcr.org/bosniaandherzegovina/bs/about-unhcr-in-bosnia-and-herzegovina>
<https://help.unhcr.org/bosniaandherzegovina/bs/where-to-seek-help/iom>
<https://help.unhcr.org/bosniaandherzegovina/bs/where-to-seek-help/the-danish-refugee-council>
<https://www.dw.com/sr/bih-problemi-za-one-koji-poma%C5%BEu-migrantima/a-56673652>
<https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/prevrnuo-se-brod-sa-700-ljudi-izvukli-su-samo-30-ak-prezivjelih-za-ostale-su-nade-izrazito-male-ovo-je-tragedija-ogromnih-razmjera-377188>
<https://www.dw.com/hr/fotografija-koja-poga%C4%91a-sve-nas/a-18691712>
<https://antimigrant.ba/>
<https://soc.ba/>
<https://mfs-emamaus.ba/projekti/pomoc-migrantima>

<https://www.dw.com/hr/izbjeglice-sti%C5%BEu-u-sad-vlasti-ih-vra%C4%87aju/a-59261001>

<http://caasopis.skd-prosvjeta.hr/migracije-kao-globalni-problem>